

UT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Jaanuar 2010 nr 1 (2379) • Tartu Ülikooli ajakiri

Selles numbris:

RÄPPIV FÜÜSIKAÕPPEJÕUD KALEV TARKPEA

MIDA TOOB UUS SOTSIAAL-
JA HARIDUSTEADUSKOND?

EESTIS ON LEVINUD HARULDANE
HIV-I ALATÜÜP

NÕUDMISED ÕPPE-
JÕUDUDELE SUURENEVAD

PROTESTIDA VÕI VAIKIDA?

Foto: Andres Tennus

Eve Tisler

UT toimetaja

Eelmise aasta viimased kuud olid Saksamaa üliõpilaste jaoks väga ärevad. Novembrist alates pole paljud tudengid tavapärase õppetööga tegelema. Demonstratsioonid, protestid ja tänavatel marssimine on nende igapäev. Kõige selle põhjuseks on liitumine 3+2 süsteemiga, millele Saksamaa ülikoolid 2010. aastal terviklikult üle lähevad.

Mille eest Saksa tudengid siis võitlevad? Nad väidavad, et kolme aastaga ei ole võimalik saada kvaliteetset spetsialistiharidust, mida tööandjad arvestaksid. Nad kurdavad suure õppemahu üle, mis kolme aastaga on vaja läbida.

Samuti ei meeldi tudengitele, et kõigile ei jagu kohti magistrantuuris. Kokkuvõttes võitlevad nad õiguse eest mõjutada oma haridusega seotud otsuseid.

See kõik kõlab väga tuttavalt. Samad teemad on päevakorral ka Eesti kõrghariduses. Eestis ja Tartu ülikoolis mindi 3+2 süsteemile üle juba 2002. aastal. Meenutame, milline oli meie üliõpilaste käitumine kaheksa aastat tagasi. Ma ei mäleta ühtegi demonstratsiooni. Üleminek toimus Saksamaaga võrreldes meil liigagi vaikselt, kuigi paljudele 3+2 reform ei meeldinud. Ma isegi rõõmustasin, et sain 2001. aastal «vana» bakalaureuseõppe tudengiks, mitte ei pidanud uues süsteemis õppima.

Mõnele Eesti tudengitele võivad Saksa üliõpilaste rahutused praegu tunduda isegi kohatud.

Ma ei taha siinkohal lugeda moraali ja väita, et kuna meie tudengid aastaid tagasi õigel ajal ei protestinud, siis oleme allaandjad. Kuid samas ei saa jätta tähelepanuta, et oma meelsuse aktiivne näitamine demonstratsioonidega on kahtlemata üks võimsamaid vahendeid, mis tudengitel ja ka

kõigil teistel kodanikel olemas on. Saksamaa tudengid oskavad seda vahendit vastupidiselt meile ära kasutada.

Bologna kõrgharidusreform, mille üks osa on 3+2 süsteemi kehtestamine, hõlmab tervet Euroopa Liitu. Isegi Saksamaa tudengitele, keda on kümnetes kordades rohkem kui kõrghariduse omandajaid Eestis, on sellise suure protsessi peatamine ja ümberpööramine võimatu. Tudengid teavad seda, kuid nad proovivad ikka. Isegi kui ülikoolide juhtkonnad ja poliitikud ei võta kõiki nende nõudmisi kuulda, on avalikkus nende probleemidest teadlik. Järgmisel korral on tudengitel juba lihtsam samadele teemadele meedia tähelepanu suunata.

Ühiste demonstratsioonide ja suurte diskussioonide korraldamine liidab üliõpilasi, nad edastavad ühist sõnumit ning tunnevad ennast seeläbi tugevamana. Minu küsimus siinkohal on: kui tugeva ja ühtsena tunnevad ennast Eesti tudengid? Kas piisavalt tugevana, et mitte lubada endale aktiivset osavõttu kõrgharidusteemade arutamisel? **U**

U

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Universitas Tartuenssis on Tartu Ülikooli ajakiri. Ilmub kord kuus. Tiraaž 3300. Tellimisindeks Eesti Postis 00892 • Tartu, Lutsu 5 (III k); Tel: 737 5680, 523 1751; e-post: ajakiri@ut.ee; www.ajakiri.ut.ee. Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090 • **Vastutav väljaandja:** Illari Lään; **peatoimetaja:** Sigrid Sõerunurk; **toimetajad:** Kadri Inselberg ja Eve Tisler; **keeletoimetaja:** Marika Kullamaa; **küljendaja:** Margus Nõmm; **fotograafid:** Andres Tennus ja Ove Maidla; **infotoimetaja:** Gea Gorjunova; **Trükk:** Ecoprint • Kõik Universitas Tartuenssis avaldatud artiklid jm tekstid ning fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed. Toimetust lubab neid kasutada vaid koos viitega autorile ja Universitas Tartuensisele. • Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. • **UT kolleegiumi esimees:** Maja Vadi, **liikmed:** Sulev Kõks, Ivo Volt, Mart Noorma, Villu Päärt, Indrek Treufeldt, Riin Kruusenberg, Liina Liiv.

- 4** Narva kolledž saab 2011. aasta suveks uue õppehoone
- 5** Tänavuse noore teadlase auhinna pälvis ülikooli füüsika instituudi teadur Mait Müntel.
- 7** Kolumn – veel raskustest eriala valikul
- 8** Räppiv õppejõud Kalev Tarkpea
Tarkpea nimetab füüsika õpetamist oma haiguseks ja ta ei suuda kunagi jääda ükskõikseks, kui keegi ütleb kurvalt, et füüsikast polegi võimalik aru saada. «See on mulle nagu väljakutse. Ahhaa, küll sa kohe saad! Kohe räägin sulle ära, kuidas see asi käib.»
- 12** Vastloodud sotsiaal- ja haridusteaduskonna dekaani Jaanus Harro kinnitusel annab teaduskondade ühinemine üliõpilastele rohkem valiku- ja teadlastele koostöövõimalusi.
- 15** Maarja Adojaani detsembris kaitstud doktoritööst selgus, et Eestis on levinud haruldane kombineerunud HIV-i alatüüp, mida naaberriikides ei leidu.
- 18** Õppejõu roll on oluliselt muutumas, õppejõult eeldatakse rohkem oskusi ning üliõpilasele toetajaks olemist.
- 22** Saksamaa tudengid protestivad 3+2 süsteemi vastu
- 24** Kuhu kinnitasid naistudengid 1960ndatel oma spikri? Millised olid õppejõudude riukad tudengeid eksamineerides? Mis kaasnes nn punaste ainetega?
- 28** Reisikiri
Euroopa ühes vanimas, Coimbra ülikoolis käivad üliõpilased aastaringelt üliõpilasvormides ning igal teaduskonnal on oma värvi kaabud ja jalutuskepid. Ajaloolisest ülikoolilinnast õhkub igal sammul traditsioonilisust ja akadeemilisust.
- 30** Vilistlane Margit Vunder-Haeberli
Kuigi loengutes tema Venemaa-vaimustus suurenes, mõistis ta ka, et ei oska kohe üldse vene keelt ega saa venekeelsetes loengutes midagi aru.
- 33** Ilmus rahvusvaheline kunstiajaloo teadusajakiri
- 35** Juubilarid, sünnipäevad, kaitsmised, tunnustamised, teated

Järgmine Universitas Tartuensis ilmub 5. veebruaril 2010.

Kolm neljandikku parimatest üliõpilasteadlastest õpib TÜ-s

Detsembris andis Haridus- ja Teadusministeerium Tartus välja 2009. aasta üliõpilaste teadustööde riikliku konkursi preemiad. Tartu ülikooli üliõpilased said 59 preemiast 46, sealhulgas ka mõlemad peapreemiad.

Ühe 55 000 kroonise peapremia sai Pille Hallast oma doktoritöö «Inimese ja šimpansi Luteiniseeriva hormooni/ Koorion Gonadotropiini beeta-subühiku (LHB/CGB) geeniklaster: liigisisene varieeruvus ning noorte duplitseeritud geenide lahknemine sõsarliikides» eest.

Teise peapremia vääriliseks

nimetati Daniele Monticelli doktoritöö «Terviklikkus ja selle jäägid: totaliseerimise ja detotaliseerimise teoreetilised protseduurid semiootikas, filosoofias ja poliitikas». Kokku premeeris haridus- ja teadusministeerium Tartu ülikoolist 13 bakalaureuse-, 17 magistri- ja 16 doktoritööd.

TÜ õppeprorektori Birute Klaasi sõnul näitab tänavune üliõpilaste teadustööde konkurss taas Tartu ülikooli üliõpilaste väga head teadustöö taset kõikides õppeastmetes. «Nii üliõpilaste tugev teaduslik potentsiaal juba bakalaureuse- ja magistri-

õppes kui ka hiljuti kaitstud 100 doktorikraadi kinnitavad ülikooli staatust juhtiva teadusülikoolina siinses regioonis.»

Preemia vääriliseks hinnati ka seitse Tallinna tehnikaülikooli ja kaks Tallinna ülikooli teadustööd. Ühe preemia said Maaülikooli, kunstiakadeemia, Eesti muusika- ja teatriakadeemia ja Tallinna tervishoiu kõrgkooli üliõpilased.

Konkursi auhinnafond oli 950 000 krooni, millest väljastati kuni 25 000 krooniseid preemiad.

Välja anti ka kaks 55 000 krooni suurust valdkondade- ja taseme-teülest peapreemiat.

Ülikooli botaanikaiaia rajaja sai mälestusmärgi

Gottfried Albrecht Germann oli Tartu ülikooli esimene üldise loodusteaduse ja botaanika professor, kes asutas botaanikaia ja pani aluse loodusmuuseumile.

Germannini töö Tartus algas 1802. aastal, kui ta kutsuti taas-avatud Tartu ülikooli esimeseks üldise loodusteaduse ja botaanika professoriks.

Aasta hiljem asutas ta Vane-muise tänavale praeguse loodusteaduste õppehoone vastu botaanikaia. Vaid aasta pärast asutamist kasvas ülikooli botaanikaia 1121 liiki taimi.

1806. aastal kolis botaanika-

aed Germanni juhtimisel oma praegusele asukohale Laial tänavale, kuhu aasta möödudes ehitati aiandi peahoone ja kasvuhoonete maja.

Peale botaanikaia rajamise hoolitses Germann ka Toome-mäe haljastamise ja puhkepargiks kujundamise eest, tegi teadustööd ning kogus oma looduskabineti tarvis eksponaate. Viimastel oli oluline roll ka ülikooli loodusmuuseumi rajamisel.

Professor Germann suri 1809. aasta 28. novembril 35-aastasena Tartus tuberkuloosi. «Ta tegi väga lühikese ajaga ära väga suure

töö,» märkis botaanikaia direktor Heiki Tamm. 1809. aastal kasvas botaanikaia kollektisioonnides juba 4586 liiki taimi.

Botaanikaia rajaja büsti valmistas skulptor Mati Karmin. Skulptuur kujutab endast Germanni raamatute ja käel istuva linnuga, mis iseloomustavad eri suundi, millega teadlane Tartus tegeles.

Muu hulgas jõudis Germann avaldada kaheksa teadustööd ning korraldas üliõpilastega ekspeditsioone Liivi- ja Eestimaale, Mogiljovi kubermangu ja Valge mere äärde.

TÜ osaleb programmis «Atomium Culture»

Euroopas käivitus novembri lõpus teaduse populariseerimise programm «Atomium Culture», milles osaleb ainsa Eesti esindajana ka Tartu ülikool.

«Atomium Culture» toob kokku mõjukamad Euroopa ülikoolid, ajalehed ja ettevõtted, et luua ühine püsiv platvorm usaldusväärseks uute teadmiste

vahetamiseks ja levitamiseks.

Eesmärgiks on ühendada kolm teadmistepõhise ühiskonna sammast: teadmised, millest ühiskond sõltub hariduses ja uute teadmiste loomisel (ülikoolid), teadmiste levitamine informatsiooni ja kommunikatsiooni kaudu (ajalehed) ja teadmiste kasutamine uutes tööstuslikes

protsessides (ettevõtted).

Tartu ülikool on üks 22 ülikoolist, kes saavad tutvustada oma parimaid teadlasi ja levitada Euroopa tasemel innovaatilisi uurimistulemusi. «Atomium Culture» avakonverentsil Brüsselis 27. novembril käis esinemas ka rektor Alar Karis.

Presidendi noore teadlase auhinna sai tänavu Tartu ülikoolis teaduskraadi omandanud füüsik Mait Müntel (pildil).

Keemilise ja bioloogilise füüsika instituudi teaduri Mait Münteli teadustöö valdkond on kõrge energia füüsika. Ta on üks seitsmest Eesti teadlasest, kes töötab Genfis Euroopa Tuumauuringute Keskuses. 75 000-kroonise noore teadlase preemia saaja otsustab presidendi kultuurirahastu sihtasutus, mille asutaja ja rahastaja on ettevõtja Toomas Luman. Eelmisel aastal pälvis sama auhinna Tartu ülikooli meediauuringute dotsent Veronika Kalmus.

Narva kolledž saab uue õppehoone

16. detsembril allkirjastas kantsler Andres Liinat Narva kolledži uue õppehoone ehituslepingu.

Ehitustööd algavad aasta alguses ja kestavad 18 kuud. Narva kolledži uus ning tänapäevane õppehoone peaks valmima 2011. aasta suvel.

Praegune kolledžihoone ehitati 1960. aastatel arvestades tehnilise õppeasutuse vajadusi. «Uue hoone üldpind on võrreldes olemasoleva õppehoonega väiksem, mis aitab kokku hoida hoone ülalpidamiskulusid,» ütles TÜ Narva kolledži direktor Katri Raik. «Kaasaegsed tehnilised la-

Foto: Arhitektid Indrek Peil, Katrin Koov ja Siiri Vallner

hendused ja läbimõeldult projekteeritud ruumid aitavad kolledži

õppetööd lodusamalt korraldada ja kulud on sihipäraseks.

Paljudesse TÜ hoonetesse ratastooliga inimene sisse ei pääse

Hiljuti esitles Eesti Liikumispuudega Inimeste Liit oma uuringu tulemusi, kus oli kaardistatud ratastooli ja näiteks lapsevankriga inimeste ligipääs Tartu ülikooli hoonetele.

Kokku uuriti ligipääsu 95 hoonele. Selgus, et neist 46 ei ole ligipääsetavad, 28 on piiratud ligipääsuga ja 17 hoonesse saab ratastooliga liikuja hästi sisse.

Tartu ülikooli arhitekt Merje Müürisepp ja haldusosakonna juhataja Ahto Kallion on ülikooli hoonetele ligipääsetavuse küsimusest teadlikud. «Paljud ülikooli hooned on muinsuskaitse all ja

enamik on ehitatud ajal, kui selliseid nõudeid polnudki või olid minimaalsed,» ütles Müürisepp. «Iga kord, kui hoonet renoveeritakse, arvestatakse sellel ajahetkel kehtivate projekteerimis- ja ehitusstandarditega. Invanõuded on suhteliselt uus teema.»

Müürisepa sõnul arvestatakse majade ümberehitusel ja renoveerimisel piiratud liikumisvõimega inimese vajadusi. Näiteks pärast vana keemiahoone ümberehitust saavad hoonesse sisse ka ratastoolis liikujad.

«Muinsuskaitse all olevad objektid on kõige keerulisemad,

sest nende ümberehitus on muinsuskaitse nõuete tõttu väga komplitseeritud. Siin tuleb appi võtta näiteks ka tänapäevane tehnoloogia,» rääkis Müürisepp.

Tehnoloogia areneb selles vallas kiiresti, sest ligipääsetavuse probleem on üleüldine. Turule tulevad uued lahendused, mis praegu on Müürisepa kinnitusele küll väga kallid.

Kaardistatud hoonetest 72 asub Tartus, 2 Narvas, 2 Pärnus, 4 Tallinnas, 2 Türil, 6 Valgamaal ja 7 Viljandis.

Uuringu tellis Tartu ülikool ja rahastas Euroopa Sotsiaalfond.

Raskustest eriala valikul

Kaja Karo,

vastuvõtu peaspetsialist

Ave Lutteri kolumn eelmises UT numbris inspireeris kirjutama erialavaliku vajalikkusest ja võimalikkusest. Seda enam, et ka käesoleval õppeaastal lõpetab ülikooli umbes 2000 kõrghariduse esimese astme üliõpilast, kes seisavad sama küsimuse ees.

Erialavalikuid on võimalik teha kogu elu. Võimalused ja ka kogemused valikute tegemisel on eri aegadel erinevad ning mida noorem on inimene, seda raskemad need on.

Magistriõppe eesmärk ülikoolis on koolitada spetsialiste. See on aeg, mil omandatakse erialased sügavamad teadmised ja keerukamad oskused ning täiendatakse võtmeoskusi, mida on vaja tööle asudes.

Ideaallukorras teeb üliõpilane juba kõrghariduse esimeses astmes vajalikud otsused, mis võimaldavad tal teha teises astmes konkreetsema erialavaliku või seda soovi korral hoopis muuta. Seetõttu on magistriõppe ülikooliõpingute ajal oluline verstapost.

Magistriõppesse kandideerimise ajaks peaks üliõpilasel olema erialaeelistused juba välja kujunenud. Kui eelistusi pole, siis õppeaasta alguse kaks nädalat paraku erialavalikule enam palju kaasa ei aita.

Üksik loeng ei anna ülevaadet

Foto: Andres Tensus

õppeainest, veel vähem õppekavast. Samuti tekib küsimus, kas õppeaine sisukuse või sisutühjuse üle saab otsustada esimeste loengute põhjal. Sisukus võib selguda alles hiljem, kui teadmistele lisanduvad ka töö- ja elukogemus.

Eesti rahvatarkus ütleb, et põrsast kotis ei osteta ning see kehtib ka erialavaliku kohta.

Otsuseid ei saa langetada ainult õppekava või õppeaine nimetuse põhjal, alati tuleks täpselt uurida ka nimetuse taga peituvat sisu.

Õppeinfosüsteemis on kirjeldatud õppekavade, moodulite ja õppeainete juures õpiväljundid ehk need oskused ja pädevused, mis üliõpilane seda õppekava, moodulit või ainet läbides peaks omandama.

2009. aasta sügisel tehti kõrghariduse esimese ja teise astme esimese aasta üliõpilaste seas

küsitlus, mille üks eesmärk oli selgitada, kui teadlik oli üliõpilaste erialavalik ning kui põhjalikult tutvuti eelnevalt õppekavaga.

Selgus, et kolmandik vastanutest mõlemas kõrgharidusastmes tutvus eelnevalt õppekava õpiväljunditega ning umbes pooled ka õppeainetega. Magistriõppesse kandideerijate seas suureneb ka nende osakaal, kes võrdlevad õppekava teiste kõrgkoolide õppekavadega ning väheneb nende osakaal, kes hangivad infot tuttavate käest. Sellest järeldub, et enamik magistriõppesse astunutest teeb õppekava valikul eeltööd.

Need üliõpilased, kelles erialavalik tekitab aga kõhkli ja ebakindlust, võivad alati pöörduda peahoones asuvasse nõustamiskeskusesse, kus töötab kolm karjäärinõustajat. Hea ülevaate nõustajate tegevusest annab samuti eelmises UT-s avaldatud intervjuu nõustamiskeskuse töötajatega.

Vaatamata võimalustele, mida ülikool teadlikuks erialavalikuks loob, on vaja lõplik otsus teha üliõpilasel endal. Kindlasti ei saa ülikool lubada «üksikute erandjuhtumite lahendamisel /---/ isiklikumat lähenemist», sest erandid tekitavad ebavõrdsust.

Me usume, et ülikooli jaoks on tähtis nii üliõpilaste võrdne kohtlemine kui ka see, et ülikoolis õpiksid motiveeritud, võimekad ja teadlikult eriala valinud üliõpilased. ☺

Kalev Tarkpea

loeng on omaette kultuuri- nähtus

A portrait of Kalev Tarkpea, a middle-aged man with a bald head and a slight smile. He is wearing a dark pinstriped suit jacket over a white shirt and a blue patterned tie. The background is a plain, light-colored wall.

TUDENGIMUUSIKALI NAISPEATEGELASE ELENI SÕBRAD PANEVAD TA KIRJA VÕIMALIKULT ERINEVATESSE JA HUVITAVATESSE AINETESSE, ET TÕESTADA – ÜLIKOOLIS ON LÕBUS. MEESPEATEGELANE DIMA ÕPIB FÜÜSIKAT JA TA SÕBRAD SOOVITAVAD MÕNE RASKE AINE LOENGUSSE MINNES ISTUDA KÕIGE ILUSAMA TÜDRUKU KÕRVALE, ET VIIMANE SAAKS TEMALT ABI KÜSIDA. FÜÜSIKALISE MAAILMAPILDI LOENGUS SATUVADKI ELEN JA DIMA KÕRVUTI ISTUMA. SEALT SAAB ALGUSE ARMULUGU. SEAL ON ÕPPEJÕUKS RÄPPIV KALEV TARKPEA.

Tarkpea räpp

Põhiliselt rääkima ma hakkan teile füüsikast, ilmakorra seadustest nii proosas kui ka lüürikas.

Asjadest mis kujundavad maailmast te pilti, et ei kannaks nüüd te enam harimatu silti.

Laias laastus ilmavaated jagada võib nelja: müütilised, religioossed - ära pööra selga.

Nendes kahes mõlemas on samuti ka tõde selle mitte nägemiseks olema peab sõge.

Olemas ka teaduslik ning ateistlik vaade, teaduslikust ilmavaatest peamiselt me saade.

Põhimõisteks vaatleja, kel tahe, mälu, meel visioone genereerib, ühendab neid veel

Selleks on meil hüpoteesid, katsed ja kontroll seadusteni jõudmiseks ei tohi olla loll.

Füüsikas on implitsiitne põhjuslikkus eeldus kaoselgi on oma roll ning ei see korras neeldu.

Kõik võib olla määratud kuid üldsegi ei pruugi, fatalism see eksib läbi kvantteooria luubi.

Ometi on põhjuslik see maailm meie ümber, juhuslikeks pidada meid Maa peal oleks sünge.

Füüsik loob teooriaid, mis ilmakorda seletaks nendest pikalt rääkimine eemale teid peletaks.

Jõuame tõel' lähemale, siiski ees on piir,

lõppend nüüd on loeng ja tehtud esimene tiir.

Tudengimuusikali räpi sõnad: Margus Niitsoo ja Kalev Tarkpea

Kadri Inselberg
kadri.inselberg@ut.ee

Kalev Tarkpea on ka päriselus Tartu ülikooli füüsika õppejõud ja armastab seda, mida teeb. Õpetamine ja füüsika on tema kireks ja haiguseks. Loengus laulmine pole tema jaoks mingi erandlik nähtus ja seega pole tarvis imestada, miks valiti just tema üheks tege-laseks novembris esilinastunud Tudengimuusikalis.

Ühe filmi tegija Margus Niitsoo sõnul on füüsikalise maailmapildi loeng kujunenud omaette kultuurinähtuseks, nii et kui muusikali oli vaja loengu-stseeni, siis oli härja Tarkpea tema jaoks täiesti loomulik valik.

Tarkpea tunnistab, et muusika-lis osalemiseks teda kaua veenda ei tulnud. «Ma niikuinii laulan loengus. On vist antud looduse poolt võime viisi pidada ja vähe-masti auditooriumis pole raske publikult aplaus välja pigistada.»

Täna juba ka ise õppejõuna kätt prooviv Niitsoo ütleb, et tema kui noore õppejõu jaoks on Tarkpea kindlasti üks inspirat-siooniallikas. Ta kirjeldab oma-pärast õppejõudu kui efektset isiksust, kes on elav ja emotsio-naalne, ning mis kõige tähtsam, ei karda seda välja näidata. Tarkpea loengud on tema sõnul jõulised ja mõjuvad, meenutades pigem *performance*'it kui klassikalises mõttes loengut.

FÜÜSIKA ON HUVITAV

Esmapilgul ehk ebatavaliste meetoditega õppejõu sõnul vajab tänapäeval hariduse kontsept-

sioon palju muutmist, sest need ajad, mil haridus pidi andma õppijale edasi faktiteadmisi, on minevik. Faktoloogilise mater-jali hulk kasvab üha kiirenevas tempos ja kõike ära õppida on lootusetu. Tänapäeva haridus peab andma oskuse selekteerida infot, mida tuleb igast kandist ja mis on noorte inimeste jaoks vaid mõne hiirekliki kaugusel.

«Seetõttu on rumalus püüda internetti asendada loenguga, see on lootusetu. Mõnikord kasutan loengutes sellist meetodit, et lük-kan mingi aineprogrammis oleva mõiste Google'isse. Vaatame otsa infole, mis sealt tuleb ja arutle-me üheskoos, kust tasub edasi minna,» räägib Tarkpea. «See ongi haridus, et te teate, mille peale klikite, mitte ei käi ringi-ratast tühja,» kordab ta loengus tudengitele öeldavat.

Sellele vaatamata saavad füüsikalise maailmapildi tuden-gid endale 30 lehekülge õppejõu formuleeritud põhimõistest – sel-leks, et need oleksid kõigil õigel kujul olemas ja tudeng ennast loengus valesti üles kirjutami-sega välja vabandada ei saaks. Seega on faktoloogiline materjal kättesaadav aine veebis ja loengus tegeletakse vaid kõige põletava-mate küsimustega.

Elkõige peab Tarkpea enda missiooniks iga hinna eest tõesta-da, et füüsika on huvitav ja sellega tasub tegeleda. Negatiivse mulje füüsikast kujundab tema sõnul ligikaudu kolmveerandil inimes-test kooli füüsikaõppe praegune korraldus.

Tarkpea väidab, et see, mida tehakse praegu koolis füüsika

pähe, on tegelikult miski, mis peaks tulema alles pärast füüsikat. Ta selgitab, et füüsika on loodus-teadus – õpetus looduse kõige universaalsematest mudelitest. Paraku on koolis lahendamiseks pakutavad ülesanded enamasti vaid valmismudelite matemati-seerimine.

Kuid just mudeli loomine, näiteks valemینی jõudmine, oleks füüsika. Valmis valemite-ga manipuleerimine on aga kas algebra või aritmeetika. Seega ei ole Tarkpea sõnul füüsika üldsegi mitte täppisteadus. See on loo-dusteadus, mis kasutab täppistea-duslikke meetodeid.

Füüsikalise maailmapildi kursus tegelebki kõigepealt füüsi-kalise maailma kui tervikuga, te-hakse selgeks füüsika printsiibid, üldised põhimõtted, mis kehtivad eranditeta kogu maailmas. Alles siis hakatakse tegelema detai-lidega, kusjuures muidugi vaid valitutega, sest kõikidega tegeleda ei jõua niikuinii.

FÜÜSIK ≠ ATEIST

Samas ei ole see maailmapilt üldsegi nii vaene ja konservatiivne, kui esmapilgul võib tunduda. Näi-teks kummutab Tarkpea väite, et füüsik peab olema ateist. Vastupi-di, tema arvates on Jumal kindlasti olemas. Infotehnoloogiliselt väl-jendudes on Jumal programm, mis käivitab kõik teised programmid.

«Maailma struktureeriva info allikat nimetatakse religioossetes tekstideks Jumalaks» võib luge-da «Füüsikalise maailmapildi» aineveebi põhimõistete loetelust. «Minu religioosne maailmapilt saabki alguse sellest, et ma ei usu

keeruliste programmide iseeneslikku tekkimisse,» ütleb Tarkpea.

Ta ärritab loengus ateiste pidevalt sellega, et juhib tähelepanu numeroloogilistele seostele füüsikas. Tema sõnul võib tuua väga palju näiteid selle kohta, et oluliste füüsikakonstantide väärtused koosnevad sarnastest numbritest. Näiteks universaalseks gaasikonsstandiks nimetatava makroskoopilise soojusarakteristiku väärtuse tüvenumbrid üldlevinud ühikuste süsteemis on 8, 3 ja 1. Soojusnäh-tusi mikroskoopiliselt kirjeldava Boltzmanni konstandi puhul on need numbrid aga 1, 3 ja 8.

Selle peale ütleb Tarkpea, et nii andis Jumal meile märgi. «Nagu Piiblist lugeda võime, palub religioosne inimene Jumalalt, et see annaks talle märgi kui kinnituse valitud tee õigsuse kohta. Aga Piiblis on ka öeldud: märgid on näha sellele, kes Pühakirja uurib, kes suhtub sellesse lugupidavalt. See, kes Jumalasse ei usu, märke ei näegi,» selgitab ta.

Tarkpea läheb veelgi kaugemale. Ta väidab, et kõik suured tegijad füüsikas on enamasti Jumalat uskunud. Näidetena toob ta välja Newtoni ja Einsteini. Newton pühendas viimased 20 aastat oma elust ainult Piiblile. Einstein uskus Jumalasse kui struktureeriva info allikasse, küll aga eitas järjekindlalt isikustatud Jumalat.

Tarkpea ise on samuti praeguseks teaduse tegemise suuresti teistele jätnud. Ta juhib füüsika-instituudi koordineerimisaktsiooni ja füüsika programmi ning tegeleb sellega, millega keegi teine tema sõnul tegeleda ei taha. Nimelt arendab gümnaasiumi füü-

sika ainekava. Ta rõhutab, et tegelikult pole ta mingi füüsika didaktik, kuid on koolis õpetatava kohta nii palju kriitilist öelnud, et ei saanud keelduda, kui talle pakuti võimalust midagi paremini teha.

PAADUNUD ÕPETAJA

Üldse nimetab Tarkpea füüsika õpetamist oma haiguseks ja ta ei suuda kunagi jääda üksikõikseks, kui keegi ütleb kurvalt, et füüsikast polegi võimalik aru saada. «See on mulle nagu väljakutse. Ahhaa, küll sa kohe saad! Kohe räägin sulle ära, kuidas see asi käib.»

Mõni nädal tagasi kohtas Kalev Tarkpea füüsikahoonesse sisenedes tuttavaid lennuakadeemia tudengeid, kes teda tundsid. Neil oli parasjagu tulemas kontrolltöö ühes füüsikaga seonduvas aines ja nad palusid tal üht-teist seletada. Äkki märkas Tarkpea, et istub teda peatanud tudengite juures juba tund aega, ehkki tal on hullumeelselt kiire.

«See on paadunud õpetaja omadus – jätta kõik oma tööd pooleli ja asuda seletama, kui keegi ütleb, et ta ei saa aru.» Siiski nimetab Tarkpea seda omadust äärmiselt frustrerivaks, kuna pärast tervet päeva teiste aitamist avastab ta õhtul, et kõik enda asjad on ikkagi tegemata ja siis tulevat peale must masendus.

Tarkpea sõnul ongi ühe õpetaja kõige olulisem omadus tahe õpetada. Tahe anda. Ja muidugi mõista ise väga hästi seda, mida ta õpetab. Kõik muu tuleb iseene-sest.

Näiteks ei mõista ta õpetajaid, kellel on distsipliiniprobleeme. Ta väidab, et need probleemid

saavad reeglina alguse erialasest küündimatusesest, sest kui õpetaja ei valda oma ainet, siis tuleb ta õpilaste ette neid kartes.

«Kuidas käitub koer, kui koer näeb, et te teda kardate? Koer hakkab haukuma, ta hakkab veel rohkem teid hirmutama. Sest teda huvitab, kui palju te siis ikkagi kardate. Ja nii lähebki distsipliin ära.»

SÕBRALIKUD FÜÜSIKUD

Kui küsisin, millega tegeleb ta peale füüsika, siis alustas ta füüsikute tutvumispeo kirjeldusest. «Muuseas, teate, mis on füüsikute kõige erilisem omadus? Sõbralikkus. Näiteks maksimum, mida füüsika rebastega tehakse, on see, et nad viiakse enne tutvumispidu kodutute loomade varjupaika ja küsitakse varjupaiga töötajalt ega te selliseid loomi ei taha,» jutustab Tarkpea.

Füüsikute tutvumispeol on tema sõnul tüüpiline see, et kõik istuvad või seisavad suures ringis ja igaüks ütleb, millisest koolist ta tuleb, mitmendat aastat füüsikat õpib ja mis on tema hobi. Tarkpea saab uhkustada sellega, et füüsikat õpib ta ülikoolis juba 34 aastat ja «ikka on huvitav».

«Hobi? Minu hobi sõltub sellest, kas on suvi või talv. Suvine hobi on valge veini joomine, talvine hobi aga punase veini joomine. Heas seltskonnas ja mõõdukalt,» selgitab Tarkpea muheledes. ☺

**«SEE, MIDA TEHAKSE
PRAEGU KOOLIS FÜÜSIKA
PÄHE, ON TEGELIKULT
MISKI, MIS PEAKS TULEMA
ALLES PÄRAST FÜÜSIKAT.»**

Sotsiaal- ja haridusteaduskonna ühinemine: keegi ei söö kedagi ära

ESIMESEST JAANUARIST ALUSTAS TÖÖD ÜHINENUD SOTSIAAL- JA HARIDUSTEADUSKOND. UUE TEADUSKONNA DEKAANI JAANUS HARRO SÕNUL EI TOO SEE KAASA SUURI MUUTUSI IGAPÄEVATÖÖS, KUID ANNAB ÜLIÕPILASTELE ROHKEM VALIKU- JA TEADLASTELE KOOSTÖÖVÕIMALUSI.

Kadri Inselberg

kadri.inselberg@ut.ee

Miks sotsiaal- ja haridusteaduskond ühinesid?

Väga lühidalt öeldes on ühinemise eesmärgiks kriitilise massi ja efektiivsuse suurendamine ning sünergia saavutamine.

Eraldi võttes ei ole sotsiaalteaduskond oma õppejõudude ja teadustöötajate arvu poolest just väga suur ja pealegi on see suurus nelja instituudi vahel jagatud osadeks, mis tegelevad suhteliselt erinevate aladega.

Haridusteaduskond on selles mõttes veel väiksem, et seal on küll õige palju üliõpilasi, aga ilmselt mitte piisavalt palju täiskohaga haridusteadlasi, et nii laia alaga nagu haridus igakülselt ja süvateaduslikult tegeleda.

Meil on palju potentsiaalseid sünergiaavõimalusi – näiteks mitmes senises sotsiaalteaduskonna instituudis on juba praegu käsil haridusuuringud.

Mis oli ühinemisarutelude algimpulsiks?

Ma arvan, et üsna mitmetel inimestel on tekkinud mulje, et haridusteaduste ja õpetajakoolituse areng Eestis võiks olla kiirem.

Ilmselt oleks Tartu ülikoolis vaja selle taha ühendada rohkem asjatundlikkust ja vaimset energiat, kui haridusteaduskonna sisse mahub.

Lisaks on erinevad haridusvaldkonnaga tegelevad inimesed praegu ülikooli struktuuriüksustes laiali.

Selle valdkonna korrastamiseks loodi ülikoolis sel aastal Pedagogicum, mis peaks koordineerima õpetajakoolitust. Aga Pedagogicum on koordineeriv struktuur, nii-öelda superstruktuur või metastruktuur.

Selleks et tegeleda rohkem sisuga ja asjadesse süveneda, on vaja igapäevast lähisuhtlust ja ühiseid projekte inimeste vahel, kes tegelevad selle valdkonna uurimistööga.

Oluline teema on ka õppekaavaarendus, mis ei peaks toimuma ainult hooajaliselt.

Ma usun, et paljud ütleksid, et kui Jaak Aaviksoo alustas omal ajal veendumusega, et haridusteadus vajab väga jõulist arendamist ja selleks on vaja omaette selgelt silti ja kogu, mis haridusteaduskonna näol ka loodi, siis see visioon ei ole tänaseks loodetud kujul täitunud.

Mina olen veendunud, ütlelesin seda ka ülikooli nõukogu istungil toimunud debatis, et see strateegia oli ja on põhiolemuselt õige.

Võimalik, et valitud taktika oli ebaküllaldane, et see visioon saaks täituda nii lühikese aja jooksul, nagu praegu möödunud on, või üldse.

Võimalik, et see mudel hakkaks tööle pikema aja vältel.

Aga meil ei ole lihtsalt nii palju aega. Inimesed ootavad selgeid muutusi, kiiremaid muutusi.

Kas seda hirmu ei ole, et «suur» sotsiaalteaduskond oma nelja instituudiga sööb väikese haridusinstituudi lihtsalt ära?

Suurus on suhteline mõiste. Eriti käesoleval juhul, sest kui me vaatame üliõpilaste arvu, siis see ei ole haridusteaduskonnas palju väiksem kui sotsiaalteaduskonnas. Kui vaadata õppejõudude ja teadustöötajate arvu, siis see on haridusteaduskonnas tõesti väiksem.

Uue teaduskonna loomisel pole vaja mõelda kaht senist teaduskonda vastandades. Mõlemad teaduskonnad pealegi on ju üsna vähe aega eksisteerinud, mis tähendab, et nad on alles oma arengu varajases etapis. Missuguseks nad kujuneksid omaette, ei ole keegi võimeline ütlema.

Ma arvan, et tegelikult ei toimu kahe poole ühendamist – sotsiaalteaduskond ongi olnud väga heterogeenne teaduskond, kus kõikidel instituutidel on suur autonoomia. Oli nelja väga erineva instituudi föderatsioon, ja haridusteaduste instituudi liisandumisega on meil lihtsalt viie instituudiga teaduskond.

Uues teaduskonnas on küll esindatud mõlema ühineva teaduskonna nimed ja traditsioonid, kuid ma arvan, et sellest tuleb väl-

ja midagi hoopis muud kui nende kahe mehhaaniline ühendamine. Ma ei näe põhjust vaadelda asja nii, nagu üks pool sööks teise ära, vaid ühinemine on täiesti uus terviklahendus.

Mil määral võib teaduskondade ühendamine mõjutada õppekavasid?

Ma arvan, et kõiki õppekavasid tuleb kindlasti arendada. Kuid need kaks asja ei ole üksteisega sellises seoses, et teaduskonnad peaksid ühinemisel hakkama kohe ka õppekavasid ümber tegema. Ma arvan, et õppekavad on ainult üks paljudest asjadest, millele me peame tõsiselt tähelepanu pöörama.

Viimase poole aasta, täpsemalt sügissemestri jooksul on näiteks palju minu aega võtnud hoopis küsimus, kas haridusteaduskonnas praegu hallatavad mitme aine õpetaja õppekavad peaksid olema haridusteaduskonnas või hoopis loodus- ja tehnoloogia-, matemaatika-informaatika- ja filosoofiateaduskonnas. Nii et esimeses järjekorras asume õppekavu üle vaatama hoopis sellest aspektist, mitte ühinemisest tulenevalt.

Kas ühinemine on ülikoolile ka rahaline võit?

Ma ei näe praegu ühtegi meetodikat, mille põhjal saaks selle kohta öelda midagi mõistlikku. Meil ei ole uues olukorras inimeste ülesandedki veel sellisel määral läbi vaadatud, et näeksime, kust oleks võimalik põhimõtteliselt midagi kokku hoida. Kui ma nüüd nii puhtintuitiivselt ütlen, siis ma ei

näe rahalise võidu efekti esimesel pilgul kusagilt tulemas.

Mis muutub teaduskondade üliõpilaste jaoks?

1. jaanuaril ei muutunud midagi – ikka oli riigipüha, nagu eelmistele aastatel. Ka teisel, kolmandal ja neljandal jaanuaril ei muutunud palju midagi. Hiljem? – ma usun, et muutused saavad olema pigem evolutsioonilised ehk siis, kui me suuremas ja eeldatavasti kokku ka targemas koosluses midagi välja mõtleme, siis teeme aegamööda ka uusi samme.

Lühidalt ütleks seda, et üliõpilaste jaoks peaks suurene-ma valikuvõimalus. Üliõpilastel peaks tekkima võimalus rohkem näha, mis on käitumisteaduslikus maailmas olemas, ning see käib kõikide selle teaduskonna üliõpilaste kohta, tulevad nad siis Tiigi või Salme tänava poolt.

Üliõpilaste jaoks, kes on olnud rohkem Tiigis või peahoones, avar-dub tõenäoliselt valdkondlikkus. Nad näevad, et inimeste käitumist mõjustavad veel teisedki asjad peale meedia ja nõustamise – et ka haridus on ka oluline. Teiselt poolt nendele, kes siiani on pigem Karlova pargis, võiks avar-duda metodoloogiline maailmapilt. Selleks, kuidas inimestest arusaamist ja käitumist käsitletakse, on väga palju viise ja väga palju vaatenurki.

Aga õppejõudude ja teadlaste jaoks?

Hakkab tööle teaduskonna nõukogu, milles on viie instituudi esindajad ja see tähendab, et ka õppejõud hakkavad nägema seni

võõraid nägusid. Kommunikatsioon eri sotsiaal- ja käitumissuundade vahel suureneb vähemalt selles plaanis ja loodetavasti ka igapäevasemalt ühiste ettevõtmiste käigus.

Ülikoolides saab vähe asju teha käsu korras. Pigem saame muuta kommunikatsiooniteed kergemini läbitavaks ning selle kaudu soodustada inimeste loomulikke arukat ettevõtlikkust.

Mis saab administratiivtöötajatest?

Selle kallal me praegu töötame, et paika saada uue dekaanaadi ja instituutide ülesanded ning see, kes kus töötama hakkab. Majadevahelisele ruumilisele liikumisele me ei ole seni mõelnud, ruumikasutus on niigi suhteliselt optimeeritud. Kas hädavajalikke muutusi tuleb, selle otsustame siis, kui tööülesanded on inimestega kokku lepitud.

Mis on teie kõige suuremad ülesanded uue teaduskonna vastse dekaanina?

Esimesed ülesanded on suhteliselt konkreetsed: uus dekaanaadi koosseis ja ülesannete jagunemine; korraldada ära instituutide juhtide ametisse saamine ja see, et teaduskonna nõukogu hakkaks koostöövõimeliselt tööle. Need on sellised esimese kuu ülesanded.

Ja sama hästi kui kohe tuleb hakata ka oluliselt laiemalt mõtlema. Praegu olen strateegiat ja selle tagamivõimalusi kavan-danud sotsiaalteaduskonnale, nüüd tulevad ka haridusteadused juurde. ¹¹

Foto: Jüri Parik

Eesti on HIV-uuringuteks ideaalne koht

MAARJA ADOJAAN ESITAS DETSEMBRIS KAITSTUD DOKTORITÖÖS MITMEID HIV UURIMISEL SAADUD OLULISI TULEMUSI. TEADUSTÖÖST SELGUS, ET EESTIS ON LEVINUD HARULDANE KOMBINEERUNUD HIV ALATÜÜP, MIDA NAABERRIIKIDES EI LEIDU.

Eve Tisler

eve.tisler@ut.ee

Adojaan kaitses molekulaar- ja rakubioloogia institutsioonis doktoritöö «HI-viiruse molekulaarne varieeruvus

ja selle teadmise kasutamine vaktsiini väljatöötamisel». Autor ei pea ise oma väitekirja klassikalises mõttes doktoritööks, sest tema uurimustöö tulenes praktilisest vajadusest HIV-ga seotud teadmisi laiendada. HI-viirust on

Adojaan uurinud juba kümme aastat biotehnoloogiafirmas FIT Biotech teadurina töötades ning FIT Biotechis on tehtud ka kõik doktoritöös sisalduvad uuringud.

Doktoritöös käsitleb Adojaan kolme eri teemat, mille peami-

seks ühiseks nimetajaks on HIV. Töö esimene osa iseloomustab Eestis levinud HIV tüüpi, teises osas uuriti immuunsussüsteemi raku muteerunud geeni omadusi ning kolmas osa puudutas kodusea sobivust HIV-vaktsiini katseloomana.

Põhjus, miks eri osad ühes töös on kokku pandud, seisneb viiruse uuringu eripäras.

«HIV-teema on selline, kus ükski asi pole päris kindlalt teada,» selgitab Adojaan. «Näiteks pole teada, millised viiruse komponendid peavad olema vaktsiini koostises või kuidas seda täpselt tuleb manustada ja missugust immuunvastust tuleks tekitada, et see kaitseks. Samuti ei teata veel, milliseid abiaineid ehk adjuvante tuleb kasutada, mis immuunvastust võimendaks.» Kuna HIV-i uurimise 20 aastase ajaloo jooksul on jõutud tõdemuseni, et kõik need küsimused on ühtviisi olulised, siis tulebki Adojaani sõnul korraga kõigile aspektidele tähelepanu pöörata.

EESTIL OMA HIV-ALAMTÜÜP

HIV on nii varieeruv viirus, et võib erineda isegi riigiti. Peaaegu kõigis Lääne-Euroopa, USA, Austraalia ja teistes arenenud riikides on levinud B-tüüpi HIV. Samas Ida-Euroopas ja Venemaal on levinud A-tüüpi HIV. 2000. aastal jõudis HIV-epideemia Eestisse ning siis eeldasid teadlased, et ka

siin on kas B- või A-tüüpi HIV.

Adojaan tegi analüüse, et teada saada, milline viiruse alatüüp Eestis levib. Uuringute jooksul testiti 141 Eesti HIV-viiruse kandjat. Selgus, et meil on levinud uut tüüpi HIV-alavorm CRF06, mida lähedal asuvates riikides ei esine. 76% uuritud nakatunutest kandis CRF06 alavormi viirust.

Adojaani sõnul on samasugust viiruse alatüüpi leitud veel Kesk-Aafrikas ja Lääne-Aafrikas, kuid seal esineb kõiki võimalikke vorme. Kust ja kuidas teistmoodi viiruse alatüüp Eestisse jõudis, pole teada.

Lisaks tuli välja, et 17% haigeid on nakatunud kahe HIV alavormiga ning neil on tekkinud mosaiikse genoomiga unikaalne viirus. Saadud tulemused annavad Adojaani sõnul tunnistust sellest, et Eestis ringleb uus, senikirjeldamata rekombinantne HIV-alamtüüp.

Adojaan rõhutas ka, et kümne aasta taguse HIV leviku põhjus ei seisne erilise viiruse alamtüve saabumises Eestisse. Samal ajal HIV levikuga hakkas plahvatuslikult levima süstiv narkomaania.

«Juhtumisi kaasnes sellega ka nakkus ning need, kes süstisid, said lisaks sõltuvusele kaasa ka HIV,» selgitas Adojaan. See, milline viiruse tüvi narkomaania levikuga kaasnes, oli teadlase sõnul juhuslik.

See, et eestlased kannavad unikaalset HI-viiruse alamtüüpi on Adojaani sõnul väga vajalik teadmine. Varem või hiljem hakkavad nakatunud AIDS-i haigestuma ning selleks, et määrata õiget antiretroviirusravi, on vaja teada vii-

ruse subtüüpi. Igal subtüübil on iseloomulik ravimi resistentsus ja mutatsioonide muster. Haruldase subtüübi kohta andmeid puuduvad ning seega tuleb seda Eestis ise uurida. «Muidu pole haigeid mõtet kallite rohtudega ravida,» selgitas Adojaan.

GEENIMUTATSIOON EI KAITSE HIV EEST

Selleks, et inimene nakatuks, peab viirus organismis kinnituma kahele immuunsussüsteemi rakul olevale retseptorile. Neid nimetatakse CD4 ja CCR5 retseptoriteks.

Teadlased on leidnud, et osadel inimestel esineb CCR5 retseptori geenis mutatsioon. See tähendab, et kui inimese mõlemal kromosoomil on see geeni alleel vigane, siis vastavat retseptorit rakupinnal polegi. Sellise mutatsiooniga inimene ei nakatu. Väidetavalt mõjutab HI-viirusesse nakatumise tõenäosust ka see, kui vaid üks inimese kahest vastava geeni alleelist on vigane.

Adojaani doktoritöö teise osa eesmärk oli uurida, kas see väide vastab tõele. Võrreldes HIV-positiivseid ja HIV-negatiivseid inimesi ilmnes aga, et nii viirus-kandjatel kui tervetel inimestel on geenimutatsioon sama sagedusega. Adojaan järeldas, et selle mutatsiooni olemasolu vaid ühel alleelil HIV eest kaitset ei paku.

Eestis sai seda küsimust väga hästi uurida, sest siin on mutatsiooni esinemise sagedus üks suuremaid maailmas. Pea veerand eestlastest kannab mutatsiooni. Mutatsioon on kõrge sagedusega ka teistes Põhja-Euroopa riikides,

**EFEKTIIVNE HIV VAKTSIIN
LEITAKSE, SEE VÕTAB AGA
KÜMMET AASTAT AEGA.**

näiteks Rootsis ja Norras, kuid neis riikides ei esine viirust (sotsiaalsel põhjustel) nii suurel hulgal. Adojaani sõnul on Eesti erandlik riik, sest siin on samal ajal palju väga palju HI-viirust kui ka kaitsva geenimutatsiooniga inimesi.

KODUSIGA ON PARIM KATSELOOM

Adojaan töötab FIT Biotech uurimisrühmaga välja uut tüüpi HIV-vaktsiini, mis peaks arvestama viiruse suure varieeruvusega. HIV vaktsiini väljatöötamine on pikk ja keeruline protsess ning vaktsiini katsetamiseks on vaja leida sobivaid mudelorganisme. On juhtunud, et vaktsiini katsetustes jõutakse inimeseni ning siis selgub, et vaktsiin üldse ei tööta. Seetõttu on väga oluline leida hea katseloom, kuid ideaalseid tingimusi pole teadlased seni leidnud.

Tavaliselt kasutatakse esialgses kliinilistes katsetes hiiri, kuid alati ei ole need kõige sobivamad katseloomad. Hiired on sisearetatud, mistõttu nende võime erinevaid epitoope ehk immunoloogiliselt aktiivseid alasid ära tunda on väike. «Inimene loomulikult ei ole sisearetatud, ja inimese võime tunda ära erinevaid patogeene on palju laiem,» rääkis Adojaan. Makaagid on HIV-vaktsiini testimisel samuti levinud valik, kuid Adojaani sõnul ei tule kõne alla, et kõiki vaktsiini katsetuste etappe tehakse ahvidega.

Vaktsiini väljatöötamise eri etappide hindamiseks on kasutusel eri katseloomad. Adojaani doktoritöös ilmnes, et nüüd on ka kodusiga nende seas. Adojaani

uurimisrühma katsetest selgus, et kodusiga andis vaktsiinile oluliselt adekvaatsema reaktsiooni kui hiir. See sarnanes reaktsioonile, mida loodetakse vaktsiiniga saavutada ka inimese puhul. Siga on umbes sama suur kui inimene, seetõttu saab sea peal katsetada, milline vaktsiini manustamismetod on kõige parem. Samuti on sea peal kergem ümber arvestada vajaliku vaktsiini kogus, võrreldes

näiteks hiirega.

Adojaan usub, et efektiivne HIV-vaktsiin leitakse. Vaktsiini valmistamine on oluline, sest praegu ei saa enamik AIDS-i haigeid endale lubada kallist antiretroviraalravi. Kuid vaktsiini tootmisel jõudmine on aeglane protsess, mis võtab aega vähemalt kümme aastat. Seega jätkuvad Adojaani uuringud pärast doktoritöö kaitsmist FIT Biotechi laboris. ¹⁰

Foto: Andres Tennus

Mart Ustav

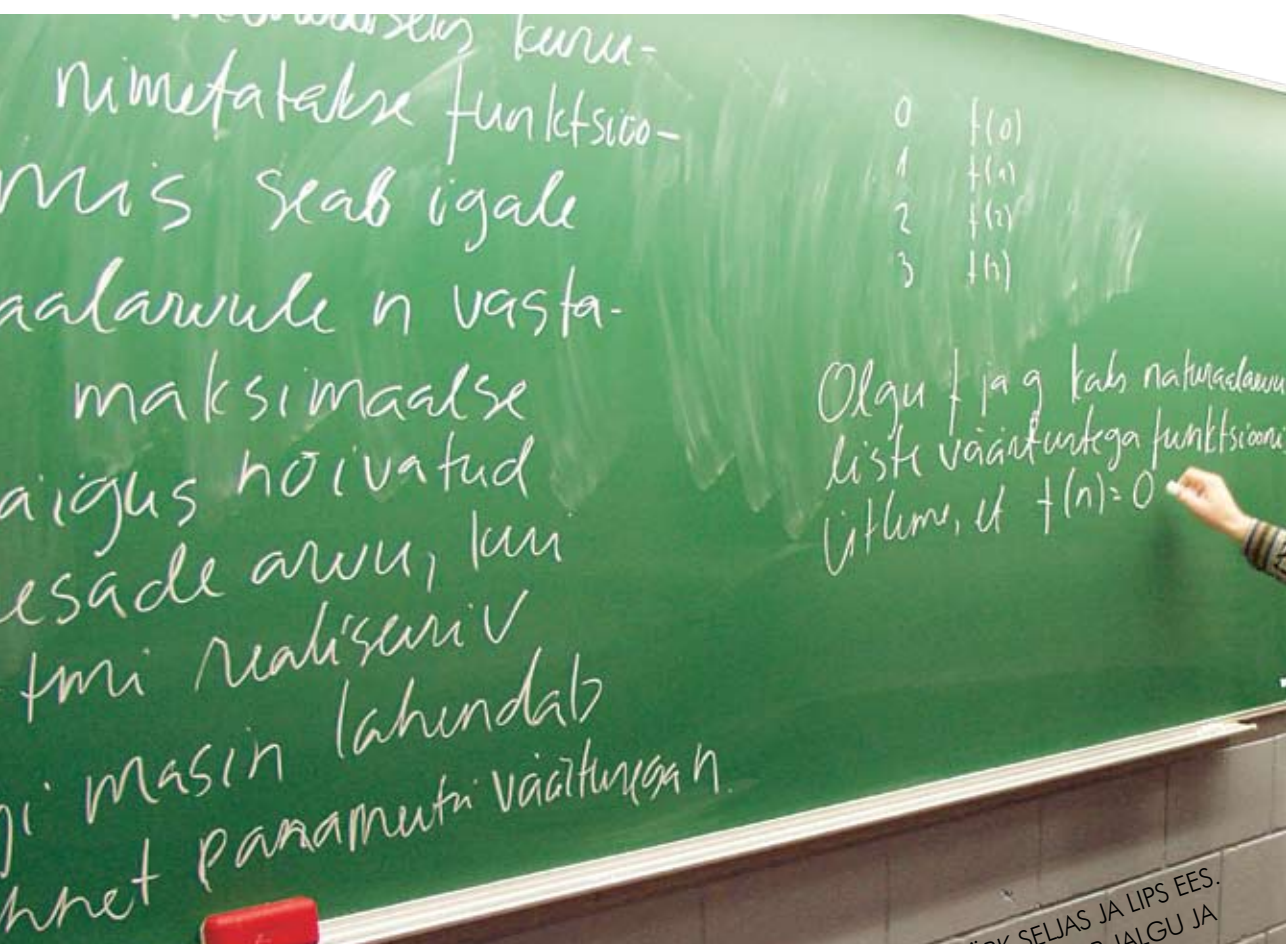
Maarja Adojaani doktoritöö üks juhendaja; Tartu ülikooli biomeditsiinitehnoloogia professor

Maarja doktoritöö teaduslik väärtus avaldub tema artiklite kaudu. Doktoritöö iseenesest on ju Tartu ülikoolis doktorikraadi kaitsmiseks esitatud kokkuvõtte tema publitseeritud artiklites avaldatud andmetest ja nende interpretatsioonist. Ma toaksin erilisena välja, et Maarja töö tulemusena on identifitseeritud Eestis levinud uus HI-viiruse rekombinant. See koosneb vähemalt kuue eri viiruse subtüübi

liitumise tulemusena tekkinud uuest viirusest. Ilmselt võib seda nimetada rahvusviiruseks, sest selle tekke- ja kasvatavaks on olnud Eesti narkomaanid. Teiseks oluliseks Maarja töö tulemuseks on HIV1 vastase immuunvastuse uurimise mudelsüsteemi iseloomustamine. Kolmas oluline tulemus on Maarja panus HI-viiruse vastase vaktsiini arendusse.

Kokkuvõtvalt saab öelda, et Maarja on panustanud nii Eesti kui ka maailma probleemide lahendamisse. Seega on tema teadustegevus suunatud tulevikku ja me veel kuuleme tema panusest teadusesse. Adojaani teadustöö tulemusi on juba rakendatud HI-viiruse vastase vaktsiini väljatöötamisse. Tema poolt on identifitseeritud uus viiruse rekombinant ja sellega on ta andnud suure panuse HIV1 molekulaarepidemioloogiasse. Tema töö tulemusena on välja töötatud uus meetod vaktsiinide testimiseks uues mudelsüsteemis, milleks on kodusiga.

Tänapäeva õppejõud ast tudengite sekka

VANASTI OLI ÕPPEJÕUD LOENGUS TINGIMATA TUMEDAS ÜLIKONNAS, VALGE SÄRK SELJAS JA LIPS EES.
NÜÜD POLE ENAMASTI EI LIPSU EGA ÜLIKONDA, MÕNI ISTUB LAUA SERVA PEAL, KÕIGUTAB JALGU JA
SUHTLEB ÜLIÕPILASTEGA VABALT. ÕPPEJÕUDUDE SEAS ON ROHKEM NAISI.

tub

Arvutiteaduse instituudi teoreetilis-
se informaatika assistendi Reimo
Palmi loeng.

Foto: Andres Tennus

Sigrid Söerunurk

Eve Tisler

ajakiri@ut.ee

Õppejõu roll on muu-
tumas, sest n-ö tradit-
sioonilisi üliõpilasi jääb
vähemaks, ülikooli satub rohkem
eri taustaga ja eri vanuses õppijaid,
ülikoolid konkureerivad ükstei-
sega õppijate pärast ja Euroopa
ülikoolides üldiselt pannakse tea-
dutöö kõrval järjest enam rõhku
ka õpetamisele.

«Seetõttu on tajutud vajadust
õpetamist paremini läbi mõelda,»
märgib õppejõudude pikaajaline
koolitaja ja ka ise Tartu ülikoolis
õppejõuna töötanud Einike Pilli.

Pilli kinnitusel liigub Eesti
kõrgharidus saksa ülikoolide süs-
teemilt anglo-ameerikaliku mudeli
suunas.

Nende kahe mudeli suurim
erinevus seisneb ülikoolis õppi-
mise eesmärgis: saksa mudel
väärtustab teadmist teadmise ene-
se pärast, anglo-ameerika mudel
hindab aga õpingute pragmaatilist
poolt ja tööturule suunatust.
Seetõttu väärtustatakse õppejõu
õpetamise kõrval üha enam üliõpi-
laste õppimist – nemad peavad ju
tööl toime tulema.

Ajaloolane Hillar Palamets
nimetab saksa stiilis õpetamist
ettelugemiseks. 19. sajandi õppe-
jõud istus kõrgel toolil puldis ja
luges käsikirja ette, distantseeru-
des üliõpilastest.

Õppejõu monoloogi ei sobinud
vahele segada, tudengid võisid kü-
simusi esitada alles loengu lõpus.

«Levinud oli komme, et mindi
individuaalselt õppejõu jutule,
et ta peaks sind eksamil meeles

ja teaks, et sa oled ikka loengutel
käinud, sest need vanahärrad olid
hajameelsed ja sageli veidrikud,»
kirjeldas ajaloolane Palamets
sajanditaguseid reegleid.

Anglo-ameerikalik õpetamis-
stiil tähendab aga, et õppejõud
peab üliõpilastega rohkem dialoo-
gi ja huvitub nende õppimisest.
«Nüüd hinnatakse seda, kui üli-
õpilane sekkub arukate küsimuste-
ga, et loeng muutuks dialoogiks,»
lisab Palamets.

Kuigi Pilli hoiatab, et väga
pragmaatiliseks minnes võib
ülikool lõpetada n-ö sammastega
kutsekoolina, kust on kaduma
läinud üldhariv mõõde, surub
ometi turumajanduslik mõtteviis
end ülikoolidele ja seega ka õppe-
jõududele vägisi peale. Ka Eestis
pole võõras üliõpilase kui kliendi
käsitlus.

Pilli tunnistab, et kliendi
sõna kasutamine kõrghariduse
kontekstis talle ei meeldi. «Aga
väike annus sellist mõtteviisi
teeks head, sest mingi piirini aitab
kliendikeskne mõtteviis kaasa
kvaliteedile.»

VAJA ENAM PEDAGOGILISI OSKUSI

Heaks näiteks on Pilli sõnutsi
täienduskoolitus, mida mõjutab
otseselt turunõudlus. «Kehva
täienduskoolitajat lihtsalt ei kut-
suta enam. Aga kui keegi õpetab
tasemekoolituses aastaid halvasti,
kuigi ta võib olla hea teadlane, siis
ma arvan, et sinna võiks natuke
rohkem sellist turumajanduse
mõtet jõuda.»

Täienduskoolitus on Pilli sõnut-
si alati olnud tasemeõppest palju
kvaliteeditundlikum ning koolita-

jad-õppejõud arvestavad üldjuhul õpilastelt saadud tagasisidega rohkem kui tasemekoolituses. Tartu ülikoolis saab tasemekoolituses õppejõud oma õpilastelt tagasisidet õppeinfosüsteemi kaudu, ent sel ei ole õppejõu edaspidisele tööle (ei palgale ega ametikohale) enamasti mingit mõju.

Suure hulga täiskasvanud õppijatega tänapäevane massiülikool nõuab õppejõududel enam pedagoogilisi oskusi, õppimispsühholoogia tundmist ning eri õpetamise meetodite valdamist. Pilli toob ühe tõhusa meetodina esile näiteks probleemipõhise õppe.

Nimelt on eri uuringutega tõestatud, et üliõpilane õpib paremini siis, kui ta on sunnitud teatud probleemi lahendamiseks ise infot otsima ja pärast rühmas analüüsima, kui et talle serveeritakse seda ainult loengu vormis.

«Küsimus motiveerib enam kui vastus,» selgitab Pilli. Selline lähenemine eeldabki õppejõult häid rühmatöö juhtimise oskusi ning head kontakti õpilastega.

Senise lihtsalt teadmiste edastaja asemel eeldatakse õppejõult ka üliõpilasele toetajaks ja aitajaks olemist.

«Küsimus ei ole mitte selles, kuidas mul kui õppejõul oleks võimalikult mugav õpetada, vaid selles, kuidas minu üliõpilane võimalikult hästi õpiks ja milliseid meetodeid selle toetuseks saaks kasutada,» selgitab Pilli.

Palamets meenutab oma ülikooliaega (1946–1951), mil ei olnud saada sobivaid õpikuid ja seetõttu oli väga oluline loengu konspekteerimine.

Kui aga ilmusid õpikud, mida

tudengid endile osta said ja selgus, et õppejõud loeb tudengitele ikka sama teksti, mis ta raamatuks on kirjutanud, midagi olulist lisamata, tabas tudengeid ebameeldiv üllatus. Ainus, kes teistest Palametsa sõnul erines, oli Paul Ariste. «Aristel olid sellised ameerikaliku dialoogi jooned olemas.»

TÜ ÕPPEJÕUDUDE VÄLJAKUTSE

Tartu ülikooli kui teadusülikooli õppejõu suurim väljakutse on Pilli hinnangul praegu see, kuidas ühendada õppejõu ja teadlase tegevust. Õppejõu puhul on tegu justkui topeltelukutsega, millel on oht jääda ühele poole viltu.

Praegu hinnatakse õppejõudu peamiselt tema teadustegevuse põhjal ning on igati loomulik, et õppejõud õpib oma teadussuunal pidevalt edasi – uurib, loeb ja on kursis.

«Need õppejõud, kes on väga head teadlased, ei ole aga alati väga head õppejõud,» märgib Pilli ja lisab, et näiteks üldhariduses peetakse igati loomulikuks, et õpetaja end õpetamises pidevalt täiendab. Samuti peaks see olema ka kõrghariduses, sest Pilli hinnangul on õppejõu olulisim roll olla oma õpilastele eeskujuks inimese, teadlase ja õppejõuna selles valdkonnas, mida ta esindab.

Tänavu *socialia* valdkonnas parimaks õppejõuks valitud inglise keele didaktika lektor Evi Saluveer on öelnud, et hea õpetamise jaoks on oluline hea kontakt õpilastega. Niisamuti ei tohi üliõpilasi alahinnata.

Õppejõu autoriteet on oluline, kuid respekt peaks olema vastas-

ÕPPEJÕU JA ÜLIÕPILASE TIHE KONTAKT

19. sajandil, kui Tartu ülikoolis oli levinud saksa süsteemi järgi õpetamine, suhtlesid õppejõud ja üliõpilased siiski ka väljaspool loenguruumi. Osadel professoritel oli komme kutsuda oma tuttavate poegi, kes õppisid ülikoolis, või korporatsiooni kaaslaste poegi üks kord nädalas lõunale. Seda nimetati *jour fixe*’iks ehk kindlaks määratud tunniks, mil kutsutud ilmusid professori koju, mõnikord võis isegi oma sõbra kaasa võtta.

See oli vestlus-lõunasöök, alkoholi ei pakutud. Professor vestles tudengitega päevakajalistel teemadel ja küsis üliõpilaste arvamust, näitas Saksamaalt saadud ajakirjade uusi numbreid. Sellel lõunasöögil sai professoriga vabas õhkkonnas suhelda. Sageli juhtus nii, et kui tudeng oli lõunate seeria läbi teinud, siis professor ütles eksamil ainult: «Palun teie õpinguraamat, mul on selge pilt teie lugemusest ja teadmistest.»

tikune. «Et üliõpilast ei peetaks endast madalamaks ja rumalamaks, vaid justkui nooremaks kolleegiks,» lisab Pilli.

Humaniora valdkonna parima õppejõu, ungari keele lektor Anu Nurga hinnangul peab õpetamine ja õppimine kõigi osalejate jaoks mõnus olema. «Selleks polegi ju palju vaja, veidi huumorit ja

inimlikku suhtumist.»

Ka Palamets rõhutab huumori olulisust õppeprotsessis. Seega on õppeprotsessis oluline ka õppejõu isiksuseomadused. Pilli mõonab, et mõni inimene sobib oma isiksuseomaduste poolest õppejõuks vähem kui teine, ent suurem osa omadusi on arendatavad. «Ilmselt ei ole keegi alustades kohe hea õppejõud,» lisab ta.

PAREM VÄIKSEM AUDITOORIUM

Hea kontakti tekkimiseks sobib paremini ka väiksem auditoorium. Peamise probleemina ongi Pilli õppejõududel kuulnud raskusi suures auditooriumis õpetamisega.

Palamets meenutab, kuidas tal tuli oma õppejõu karjääri lõpul 1990. aastate keskel anda loenguid täistuubitud keemiahoone ringauditooriumis. «See on miitingu kõne, see ei ole mingi usaldatav vestlus,» kirjeldab Palamets suure auditooriumi ees õpetamise raskust.

Pilli sõnutsi saab õppejõud ise hinnata, kust läheb see piir, kus

auditoorium on nii suur, et tegu ei ole enam õppesituatsiooniga, vaid sama hästi võiks seda materjali lugeda raamatust või vaadata videost.

Õppejõul on võimalik omandada ka võtteid, kuidas suuremas auditooriumis tõhusalt õpetada. Pilli radikaalsem soovitus õppejõududele oleks aga argumenteerida programminõukogudes väiksema õpperühmade poolt, et õppekvaliteeti mitte ohvriks tuua.

Teiseks, uudsemaks probleemiks õppejõudude jaoks on pikaajase koolitaja sõnul eri eelteadmistega tudengite õpetamine samas rühmas. 2006. aastal läbi viidud õppejõudude õpetamisoskuste koolitamisvajaduse uuringus tõid küsitletud õppejõud kõige suurema probleemina bakalaureu-setudengite puhul välja erineva ja järjest langeva teadmiste taseme. Teine oluline probleem õppejõudude arvates on õppurite vähene huvi ja õpimotivatsioon.

«Minul on hiljutine kogemus, et kui lävendit lastakse madala-

ÕPPEJÕU PUHUL ON TEGU JUSTKUI TOPELTELUKUTSEGA, MILLEL ON OHT JÄÄDA ÜHELE POOLE VILTU. PRAEGU HINNATAKSE ÕPPEJÕUDU PEAMISELT TEMA TEADUSTEGEVUSE PÕHJAL.

male, et õppijaid tuleks rohkem, siis väheneb ka õppijate keskmine motivatsioon rühmas. Üheskoos õpetada neid, kes tahavad õppida ja neid, kes väga ei taha on üsna raske,» jutustab Pilli.

Parema kontakti saamiseks üliõpilastega julgustabki Pilli õppejõududel end õpetamisoskuste osas aeg-ajalt koolitama. «See, kes on kaotanud võime õppida, ei ole heaks eeskujuks neile, kes on selle võime säilitanud.» ①

Esikaane fotol peab ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi õppejõud Mart Raudsaar üliõpilastele loengut.

Foto: Andres Tennus

Hindamine keeratakse pea peale

«Praegune hindamissüsteem võimaldab üliõpilasel sooritada kursus ka siis, kui ta oskab sellest ainest natukene rohkem kui poolt ehk 51 protsenti,» märgib TÜ endine õppejõud Einike Pilli. Sealjuures on seni segane olnud, mida sisaldab endas sada protsenti.

Uuest õppeaastast muutub hindamine ülikoolides väljun-

dipõhiseks ning senine süsteem keeratakse Pilli sõnutsi sisuliselt pea peale – tänavu 1. septembrist ei sobi enam kasutada 51-protsendi piiri positiivse või negatiivse hinde panemisel. See piir muutub kvalitatiivseks ning õppejõud hakkavad hindama seda, kas üliõpilane on õpiväljundid omandanud või mitte. Õpiväljundid ehk aine läbimisel oman-

datavad pädevusi kirjeldatakse ainekavas ning nende hindamine iga tudengi puhul on õppejõule justkui disainiülesanne.

Pilli mõonab, et uut laadi hindamine tekitab esialgselt kindlasti segadust ning vajab tutvustamist ja harjumist nii õppejõududele kui ka üliõpilastele, kuid usub, et tegu on õppekvaliteeti parandava muutusega.

Saksamaa tudengid protestivad 3+2 süsteemi vastu

Charlotte Luckau

Erasmuse tudeng Tartu ülikoolis;
Lüneburgi ülikool, Saksamaa

Saksamaa üliõpilased on pettunud valitsuse hariduspoliitikas. Kümme tuhat tudengit Berliinis ja seitse tuhat Stuttgardis korraldasid alates eelmise aasta novembrikuust laialdasi demonstratsioone ja protestides osales üle viiekümne ülikooli üle Saksamaa. Üliõpilased hõivasid ülikoolide auditoriumid ning tegid neist avalikud diskussioonikohad, kus arutleti parema hariduse saavutamise teemadel. Nende nõudmised puudutavad bakalaureuse- ja magistrastme 3+2 süsteemi juurutamist Saksamaal.

Ühendatud tudengid on loonud omaette liikumise – eesmärgiks on senisest parem kõrgharidus.

«Tudengeid ahistavad arusamatud eksamireeglid, konkurents magistrikohtade pärast, suurenenud õppimiskoormus ning finantsiline surve, mida põhjustavad kõrged õppemaksud,» seisab Lüneburgi Leuphana ülikooli üliõpilaste deklaratsioonis. Samal ajal kui tudengid marsi-

vad Saksamaa linnade tänavatel, süüdistavad ülikoolid ja valitsus üksteist. Saksamaa haridusminister kritiseerib ülikoole selle eest, et nad püüavad suruda vana süsteemi uutesse raamidesse, mitte aga kohaneda muutunud tingimustes. Ülikoolid kurdavad, et olukorra parandamiseks pole piisavalt raha. Tõsiasi on see, et valitsus pole pidanud vajalikuks investeerida lisaraha uue 3+2 süsteemi rakendamiseks.

«Mobiilsuse ja paindlikkus on muutunud vastupidiseks,» rääkis bakalaureusetudeng Elke Möhrig, kes õppis sügissemestril Erasmuse programmiga Tartu ülikoolis. Kuna ta veedab semestri välismaal, ei saa ta bakalaureusekraadi kaitsta kolme aastaga, sest tema koduülikool ei arvesta Eestis tehtud ainepunkte.

Erasmuse tudengite arv on viimastel aastatel kasvanud, aga seda ainult uutes Euroopa Liidu liimesriikides. Saksamaal on see arv langenud, kuigi ülikoolid toetavad üliõpilaste välismaale minekut. 2006. ja 2007. õppeaastal jäi täitmata 40 000 Erasmuse programmi kohta Saksamaa ülikoolides. Üliõpilaste küsitlused näitavad, et põhjuseks on finants-

probleemid ja ajapuudus.

Samuti ei tunne Elke Möhrig, et tema bakalaureuseõpingud valmistavad teda ette tööturule sisenemiseks. «Ma kardan, et ettevõtteid ei tea, mida uus kolmeaastane bakalaureusekraad endast kujutab ning nad eelistavad magistrikraadiga inimesi.»

Kuigi Euroopa Liidu poliitikud on soovinud üliõpilaste osavõttu Bologna protsessist, on üheks protestides esinevaks nõudmiseks tudengite suurem kaasamine otsustusprotsessi. Sarnaselt paljude teiste kõrgemate õppeasutustega on ka Lüneburgi ülikoolil rahalised raskused.

Ülikooli juhtkond on lahendanud finantsprobleemid erainvestorite kaasamisega ning andnud loa ülikoolilinnaku territooriumile luksushotelli ehitamiseks. Üliõpilased ei olnud sellega nõus ning avalikule kaebekirjale kirjutas alla kolmandik tudengitest, kuid ülikooli juhtkond ei võtnud neid kuulda.

Aasta eest lõpetati rahaliste raskuste tõttu Lüneburgi ülikoolis sotsiaalpedagoogika eriala õpetamine. Selle puhul korraldasid tudengid samuti demonstratsioone ning marssisid Lüneburgi

12. novembril 2009. okupeerisid üliõpilased auditooriumi Saksamaal Ludwig-Maximiliani ülikoolis. Foto: AFP / Scanpix

tänavatel, kuid nende tegevusel ei olnud juhtkonna otsustele mingit mõju.

Nüüd on Lüneburgi tudengid otsustanud osa võtta kogu Saksamaad hõlmavast protestiliikumisest ning on hõivanud auditooriumid, et arutada õiglasema hariduspoliitika üle. «Meie tähtsaim nõudmine on luua rohkem ruumi poliitiliseks diskussiooniks ja teada saada, mis tegelikult meie ülikoolis toimub,» rääkis üks protestiv tudeng.

Tudengid koostasid järgmised postulaadid: nad soovivad ülikoolides demokraatlikku struktuuri ja tudengite kaasamist otsustusprotsessi, hariduse rahastamise suurendamist, et vältida erainvestoreid, õppekoormuse vähendamist ning tööturule sisenemisel paremaid garantiisid.

Aasta lõpuks olid protestijad

saavutanud vähemalt seda, et Saksamaa ülikoolide probleeme ei saa enam ignoreerida. Ülikoolid on teatanud, et avatud diskussioon üliõpilaste esindajate ja poliitikutega on vajalik ning välja tuleb tuua konkreetsed ja kõige põletavamad probleemid. Nad on suhtunud tudengite nõudmistesse mõistvalt. Nüüd peavad üliõpilased ootama, kas nende ühinenud protestid viivad nõutud fundamentaalsete muutusteni hariduspoliitikas.

Tundub, et Lüneburgi tudengite nõudmisi on viimaks tõsiselt võetud. Detsembrikuu keskel reageeris Lüneburgi ülikooli rektor protestidele positiivselt ning andis võimaluse tuua välja konkreetsed ideed, kuidas 3+2 süsteemi paremini rakendada.

Üliõpilased on auditooriumist välja tulnud ning aktiivsed de-

monstratsioonid lõpetanud, kuid otsivad uut kohta, kus diskussiooni jätkata. Sama hästi ei läinud Hamburgi protestijatel. Päev enne jõule sunniti nad politsei abil auditooriumist lahkuma. Uue aasta plaanid on selged, isegi kui auditooriumid seisavad tühjal. Selleks, et protestid lõppeksid ka teistes ülikoolides, peavad poliitikute ja ülikoolide lubadused muutuma tegudeks.

Euroopa Liidu ühtse kõrgharidussüsteemi loomine võtab aega ja vajab kindlasti täiustamist ning kindlasti on Bologna protsessil tähtis osa Euroopa integratsioonis. Tudengite protestid Saksamaal viivad loodetavasti muutusteni vähemalt riiklikul tasemel, isegi kui see ei mõjuta üldise Bologna protsessi rakendamist. ¹¹

Tõlkis ja toimetas Eve Tisler

Dotsent Villem Alitoale vastab 1958. aastal eesti filoloogia IV kursuse väliskirjanduse eksamil tolle aja klassikalise filoloogia auditooriumis (ülikooli kunstimuuseum) Pille Kippar. Ette valmistavad Valve-Liivi Presjäär-Kingi-sepp (vasakult esimene), Laiivi Kibin-Voormansik ja tagareas Erika Multer-Odamus.

Foto: TÜ ajaloo muuseum

Pilet nr 13. *Exāmen*

Varje Sootak

varje.sootak@ut.ee

Õppejõud: Eksam algab. Lülitage mobiilid välja ja pange sülearvutid kinni. Kohapealse abimaterjalina võib kommentaare küsida *realia et naturalia* valdkonna aasta parimalt õppejõult, füüsika didaktika dotsendilt Henn Voolaiult. Ja nüüd vastama. Tooge näiteid ajaloost.

Punkt nr 1. Eksami liigid. Eksami tegemine

Suuline, kirjalik, suuline ja kirjalik, riigieksam, sisseastumiseksam, järelksam, lõpueksam, küpsuseksam, võistluseksam, magistrieksam, kutseksam, alam-, kesk- ja ülemastmeksam, referaat, test...

Matemaatika emeriitprofessor Ülo Lepik on kirjutanud mälestustes, kuidas professor Jaan Sarv (1877–1954) pannud enne dife-

rentsiaalgeomeetria eksamit ette valmistama raamatukokku. Ta olevat kunagi öelnud, et kui üliõpilane ka raamatukogus eksamit ära ei tee, ei saa tast kunagi asja.

Omapärane olnud füüsikust professori Aksel Kipper (1907–1984) eksamineerimisviis. Algul küsinud ta, kui palju on vaja ettevalmistusaega ja kas on kaasas abimaterjale. Kui viimasele küsimusele vastati eitavalt, andnud ta üliõpilastele vajalikud raama-

tud, väljunud ning tulnud tagasi täpselt kokkulepitud ajal.

Omapäraseks peab Lepik psühholoogiaeksamit. Professor Konstantin Ramul (1879–1975) nõudis väljendustes suurt täpsust, mis kohati muutunud pedantsuseks. Eksam toimus stopperkellaga. Kui aeg sai täis, vajutas Ramul stopperi kinni ja katkestas vastuse kas või poolelt sõnalt.

Kehakultuureaduskonna emeriitprofessor Atko-Meeme Viru (1932–2007) on kirjutanud, et dotsent Manna (Valter Pärtelpoeg (1900–1971)) oli fanaatikust seenekoguja. Anatoomikateedris oli tal suur seenekollektsioon. Teati, et kui eksamil õnnestub jutt kuidagiviisi seentele keerata, läheb hästi.

Professorite Walter Andersoni (1885–1962) ja Matthias Johann Eiseni (1857–1934) ühine rahvaluuleksam kujunenud professor Paul Ariste (1905–1990) meelest veidi komöödiaks. «Mõlemad hea südamega, enamasti küsis Anderson. Kui Eisen märkas, et mõni ei oska vastata, tõusis ta üles ja läks Andersoni selja taha ja ütles sealt ette miimika ja viibetega.»

Kodus tehtud eksamit on meenutanud ajaloolane ja poliitik Lauri Vahtre. Tema isa, ajalooprofessor Sulev Vahtre (1926–2007) oli murdnud jalaluu ja viibis kodusel järeilravil. «Laborant tõi kateedrist piletid ja isa sulgus oma kabinetti. Peagi astusime kabinetti, ütlesime tere ja võtsime piletid. Kõik käis nagu kord ja kohus.» Edukalt eksami sooritanud aitasid koguni puid garaaži ukse eest keldri akna ette vedada. «Sellest omakorda oli hea meel

minu vanematel, kes andsid ühtlasi lahkelt loa lahti nõõpida suur, ei tea mitmekümneliitrine koduveinipudel.»

Voolaid: «Kui mina 1960. aastatel ülikoolis käisin, olid füüsilikel ainult suulised eksamid. Kirjalik eksam on mõneti õiglasem, sest kõik saavad ühesuguse ülesande, pole piletiga vedamise varianti. Suur miinus on aga see, et õppejõud ei saa üliõpilasega suhelda, kannatab ka tudengite väljendusoskus. Mäletan tudengiajast, et see oli ikka suur asi, kui mõnele tuntud professorile sai eksamit teha. Kõige parem oleks kombineeritud variant, st osa kirjalikult, osa suuliselt.

Kindlasti arenevad ka eksamivormid. Võib-olla kaob praegune kirjalik vorm ja suuline tuleb tagasi. Aga siis ei istu tudeng enam ilmselt mu vastas, vaid on kusagil maailma otsas ja näen teda vaid ekraanil.

Minu jaoks on kõige parem suuline eksam, siis näeb, mis nägu on inimene, kuidas ta mõtleb ja räägib – kõike seda saab hinde kujunemisel arvesse võtta.

Ma ei pea näiteks videoloeleid, põhimõtteliselt ei kasuta ka PowerPointi esitlusi. Loengus olen mina see Point, keda peab vaatama. Kirjutan kriidiga tahvlile. See on omaette kunst, kuidas kirjutada tahvlile nii, et ka hilisem loengule tulija saaks aru. Või näiteks joonise tegemine tahvilil ja PowerPointis. On väga oluline, millest alustad, millal teed ringi, paned keskele punkti, teed nooled jne. Tudengil tuleb see eksamil paremini meelde.

Olen pärast loengukursust või

eksamit üliõpilastelt küsinud, kas neid segab, et õpetan vanamoodi ega kasuta PowerPointi. Umbes 90% ütleb, et selline loeng on hoopis loomingulisem ja elavam. Õpetamine on ka kunst ja loomine, isegi teater, sest kõik see sünnib siin ja praegu.»

Punkt nr 2. Spikerdamine

Pole lubatud, aga kasutatakse. Spikrid pannakse riiete või saabaste sisse, kirjutatakse keha peale jne. Nende ettevalmistamine aitab eksamiksi õppida.

Näiteks 1960ndatel kinnitati spikker lahtiselt rippuva sukatripi külge. Meesõppejõud pööras selle laua all väljakoukimise ajal pilgu kõrvale. Mõni julgem astus lähemale, aga läbi otsima ei hakanud. Ka kintsule ülalpool põlvi tehti peentechnikas spikreid. Põlvede paljastamine pani mõne poissmehest vanahärra punastama ja ta vältis lohakalt istuva neiu poole piilumist.

Ühele tüdrukule, kes poliitilise ökonomia õppejõu Vello Peedimaa eksamil spikerdas, oli Peedimaa visanud lennuki hoiatusega: «Ärge kirjutage maha!»

Käidi ka dekanaadis või kateedris spikrite jaoks paberit varastamas, sest õppejõud tõi sealt ettevalmistuspaberi kaasa. Üks ajalootudeng jõudis niimoodi õppejõu väljamineku ajal rahulikult spikrites sobrada ning sai filosoofiaeksami viie. «Teised helgete peadega poisid said nelja või veel vähem. Siis oli mul küll kole häbi oma viie pärast,» seisab meenutus kogumikus «Kuue samba kutse. Naisena ülikoolis».

Suurem spikrikomplekt on pärit 1980. aastatest ja kuulus bioloogia eriala tudengile. Riidest taskus on 19 rulli erivärvilise otsaga spikrit. Väiksem, prinditud tekstiga ja lõõtsaks vormitud spikker pärineb ilmselt 2003. aastast ja kuulus majandusteaduskonna üliõpilasele.

Foto: Andres Tennus

Voolaid: «Tudengina olin täiesti kindel, et spikerdada saab nii, et õppejõud ei näe. Nüüd olen kindel, et see ei ole üldse võimalik. Õppejõud näeb seda alati. Kui märkan, siis ma ikka köhatan või ütlen, et aitab küll.

Mul on kindel moodus, kuidas kindlaks teha, kas on maha kirjutatud või ei. Reeglina ei viitsita tänapäeval enam ise mikrokonspekti kirjutada, vaid kopitakse sõna-sõnalt. Kahtluse puhul lasen vastused uuesti kirjutada. Kui õpitu on selge, kirjutatakse samamoodi.

Täpselt samade sõnadega on kirjutatud ainult üks neiu. Kui tundus, et ta ei ole õpitust aru saanud, kostis neiu, et kas teile on sellest veel vähe, et ma terve konspekti pähe õppisin, nüüd nõuate, et ma pean aru ka saama.

Mingil ajal oli tüdrukutel komme panna spikrid nõõpnõeltega seelikusaba alla. Ükskord nägin, kuidas neiu oli seelikuäär üles

keeratud ja alumine ots spikreid täis nagu ajalehti.»

Punkt nr 3. Punased ained
NLKP ajalugu, teaduslik kommunism, poliitiline ökonomia, ateism jmt.

Advokaat Simon Levin (1928–2008) puistas vahel marksismi-leninismi eksameil olematuid tsitaate. Ta lisas ülima enesekindlusega, et nii nagu sellest on kirjutatud ja rääkinud Spinoza. «Kui midagi juba haakus nõukogude ajaga, siis loomulikult teatasin – nii nagu sellest on kirjutatud ja rääkinud Krupskaja. Spinozat ja Krupskajat keegi lihtsalt ei teadnud nii hästi.»

Arstiteaduskonna tulevase professori Kaljo Villako (1919–2001) hästi kulgenud parteiajaloo eksami ajal astunud uksest sisse ülikooli marksismi juhtfiguur Vilhelm Reiman (1903–1977). Eksamit vastu võtnud August

Premet öelnud, et tule kuula, kui hästi mees vastab. «Puukäega stalinist Reiman küsima: «Kus oli Stalin siis, kui Lenin pidas kõne Soome vaksalis?» Ei osanud öelda. Paar analoogilist küsimust veel ja olingi läbi põrunud. Nagu hiljem kuulsin, olevat Reimani tüüpiliseks küsimuseks olnud: «Millise käega surus Stalin maha vasakpoolse opositsiooni?» Õige vastus: «Raudse käega.»»

Punkt nr 4. Õppejõudude riukad

Subjektiivsus. Meelega raskete või kergete küsimuste esitamine.

Bakterioloogia eksamil vihanud üks tudeng professor Karl Schlossmanni (1885–1969) sellega, et oli julgenud vastata midagi naha- ja suguhaiguste professori Aleksander Paldroki (1871–1944) õpperaamatu järgi. Professor kihutas kogu rühma eksamilt ära, öeldes, et mõni räägib

nagu papagoi mõnele teisele järele. Ta ei võtnud rühma nädal aega eksamile. Pärast eksamit öelnud assistent, et professoritevaheliste lahkkelide tõttu poleks tohtinud Paldroki raamatu järgi õppida.

Voolaid: «Kord olen ise ka siga mänginud ühele poisile, kes luges loengus kogu aeg lehte, rääkis kõva häälega, sõi ja segas igatpidi. Eksamil oli tema hinne kahe ja kolme vahel. Lubasin tal veel ühele küsimusele vastata, et anda võimalus kolm saada, aga rõhutasin pidevalt, et see on väga oluline küsimus, püüdke olla rahulik, ärge mõelge selle peale, et sellest sõltub hinne jne. Muudkui toonitasin, et ärge muu peale mõtelge, olge rahulik. Poisi nägu läks järjest punasemaks, käsi värises. Lõpuks läkski poiss endast välja ja panin mitterahuldava.»

Punkt nr 5. Hindamine

Hinnata tuleb vastavalt teadmistele.

Kuues kõrgkoolis õppejõud olnud kunstiteadlane Ants Juske on kirjutanud, et tema hinnete panemisel on ka palju subjektiivseid faktoreid: «Keda oled näinud loengul aine vastu huvi tundmas, kes käitub eksamil ülbelt, kes lipitseb, tahes-tahtmata mõjub ka kursuse üldine tase.»

Ülikooliajast on ta palju võlgu vanaaja dotsendile Märt Tänavale. Esimese kursuse lõpus Juske põrus. Kuigi suvel õppis, läks augustis sama targalt järeleksamile. «Tänav kuulab mu ära, ohkas ja ütles: «Panneteile kolme ära, see võimaldab teil õpinguid jätkata, kuid pidage meeles – nii edasi ei jõua.»

Juskel on tagantjärele kahju, et kuulsal Ülo Torpatsi (1920–1988) ladina keele loengud üle jala lasi, sest kõik teadsid, kui mitu konjakit tuleb tuua. «Parim lugu, mida olen kuulnud, on see, et Torpats sulgunud konjakipudeliga oma tupp ja hüüdnud tudengitele: kes tahab kolme, matriklid ukse alt sisse! Enamik visanudki need kergendustundega. Torpats viskas matriklid tagasi ja hüüdis: «Nüüd need, kes tahavad nelja!»»

Arstiteaduskonna professor Ants Rulli (1908–1986) on mälestustes kirjutanud, et tema tudengiajal arvanud ülikooli nõukogus üks professor, et füsi- kaprofessor Johan Vilip (1870–1942) laseb üliõpilasi liiga kergesti läbi. Järgmisel päeval vastanud Vilipile kehvalt sama professori tütar. Pärast eksamineerimist öelnud Vilip: «Soo, nüüd mina panen teile siia raamatusse ühe non`i sisse. Minge ja ütelge oma sõbrannadele kah, et Vana Vilip änam nii kergest läbi ei lase.»

Räägitakse juhtumist, kus professorid Eduard Aunap (1888–1955) ja Julius Tehver (1900–1990), kes olid tudengite hulgas oma nõudlikkuse poolest tuntud ja kardetud, kukkusid õppejõudude seminaril ise dialektilise ja ajaloolise materialismi eksamil Mihhail Makarovi juures läbi (toona pidid ka professorid aeg-ajalt teadmiste proove läbima).

Marksu majast (praegu Bocki maja) väljumisel olevat Aunap öelnud: «Kui meie tudengid teaksid, et me siin täna läbi kukusime, siis pärjaksid nad selle maja kolmekordselt ära!»

Voolaid: «1960ndate lõpus tuli kehakultuuriteaduskonna vastuvõtueksamile üks tuntud korvpallimängija. Enne eksamit oli vastuvõtukomisjonile märku antud, et sellele poisile tuleks panna viis, kui ta ka füüsilikult eriti ei tunne. Tulebki sisse ilus pikk poiss. Esimene punkt on Newtoni seadus. Vastab, et see käib mehaanika kohta. «Oskate veel midagi lisada?» «Ei oska.» Teine punkt on Archimedese seadus. «See käib mingi ujumise kohta, kehade ujumine vees.» «Õige,» noogutan. Teine õppejõud küsib: «Ja muud ei oskagi.» «Ei.»

Kolmas punkt oli optikast. Vastus: «Sellest ei tea ma midagi.» Poiss andis ju kolm õiget vastust. Kolmas oli õige selles mõttes, et ta ei teadnud midagi. Sai muidugi kahe ja selletõttu jäigi Tallinna. Võib-olla oleks muidu Tartu korvpall hoopis teistsugune olnud.

Kirjaliku eksami juures olen pakkunud võimalust, et kui ei olda oma hindega rahul, saab suuliselt juurde rääkida. Aga olen ka öelnud, et alati ei tähenda see hinde tõusu, sest võib-olla paljastatakse oma teadmatust veel rohkem ja hinne võib hoopis langeda. Minu hindamise taktika on suulisel eksamil selline, et kui tudeng istub laua taha, on hinne viis ja edasi sõltub kõik sellest, kui palju ta viiest maha räägib.

Tahaks, et üliõpilane tuleb eksamile rõõmuga, mõnuga, et saaksime rahulikult, rõõmsalt teineteisele otsa vaadata ja suhelda.» ☺

*Kasutatud kirjandus vt:
www.ajakiri.ut.ee.*

Coimbra ülikool kui akadeemilise

Coimbra ülikooli peahoone

Foto: erakogu

EUROOPA ÜHES VANIMAS, COIMBRA ÜLIKOO LIS KÄIVAD ÜLIÕPILASED AASTARINGSELT ÜLIÕPILASVORMIDES NING IGAL TEADUSKONNAL ON OMA VÄRVI KAABUD JA JALUTUSKEPID. AJALOO-
LISEST ÜLIKOO LILINNAST ÕHKUB IGAL SAMMUL TRADITSIOONILISUST JA AKADEEMILISUST.

Agne Kalson,

TÜ õigusteaduskonna vilistlane, 2008. sügissemestril viibis Eras-muse üliõpilasvahetuse programmi raames Coimbra ülikoolis Portugalis, täiendades end õigusteaduses ja Euroopa Liiduga seonduvatel teemadel.

Portugali pealinnast Lissabonist Coimbrasse, Portugali traditsioonilisse üliõpilasinna jõudes hakkasid es-malt silma käsitsi laotud mosaiik-sillutis tänavatel, mida ääristasid palmipuud, Coimbra linnast läbi voolav Mondego jõgi, mis jagas linna kaheks ning kõikjal hõnguv ajaloolisus ja traditsioonid.

Hingematva arhitektuuriga Coimbra linn on ehitatud justkui kuppelmaastikule, mida iseloo-mustab ajaloolisus ja traditsioonid, kõikjal sagivad mustades kuube-des üliõpilased, Euroopa vanimad ülikoolihooned ning väärivad kirikud ja sillad. Õhtuti on tänava-tel kosta Portugali stiilis igatseva tooniga rahvusmuusikat *fado*'t.

Coimbra ülikool asutati juba 1290. aastal, mis teeb temast Euroopa ühe vanima ja Portuga-lis austatuima ülikooli. Ülikooli peahoone asub mäe otsas ning sealt avaneb hingemattv vaade tervele linnale. Ülikooli peahoo-nesse ning paljudesse teistesse teaduskonna hoonetesse viib 125-astmeline trepp, mida mööda peavad paljud üliõpilased igal hommikul üles ronima, et loengutesse jõuda.

Ülikooli hooned on vanad, kuid hästi säilinud ning kõigis, sh väärikas peahoones, toimu-vad loengud, samuti asuvad

seal raamatukogud ja õpitoad. Kirjanduse valik õigusteaduskon-na raamatukogus oli hea. Samuti oli üliõpilaste käsutuses küllaltki palju Euroopa Liiduga seonduvat materjali.

KIREV KOOLIVÄLINE ELU

Asjaajamine oli Coimbra ülikoo-lis vägagi aeganõudev. Üliõpilaste vastuvõtuajad õppeosakondades olid lühikesed ning tudengitest, kes kõik soovisid end ametlikult üliõpilaseks vormistada, moo-dustusid alatihti uste taha pikad järjekorrad.

Kogu paberimajandus toi-mus käsitsi ning dokumendid vormistati paberil. Arvutipõhine infovahetus oli aeganõudev ning mitte nii hästi arenenud kui Tartu ülikoolis. Samuti oli küllaltki keeruline mõista tunniplaane, mis muutusid tihti ning millest üliõpilasi sageli ei teavitatud.

Samas olid õppejõud Coim-bras vägagi abivalmid, tulles vastu ka neile üliõpilastele, kes portu-gali keelt väga hästi ei osanud, lubades neil sooritada eksameid inglise keeles.

Kooliväline elu oli Coimbras küllalt värvikirev, kuna vaba aja veetmise võimalusi ning huviala-ringe leidis tõesti igale maitsele. Üliõpilaselu keskuseks võib kaht-lemata pidada linnaväljakut Praça de Republica. Seal asus suurem osa pidevalt ülerahvastatud kohvikutest, Gil Vicente teater, klubid ja huvikeskused.

Üliõpilastele meeldis soojadel sügisõhtutel istuda linnaväljaku kohvikutes ning suhelda teiste üliõpilastega. Huvitav erinevus võrreldes Tartu ülikooli üliõpilas-

tega on see, et Coimbra ülikooli üliõpilased kannavad aasta läbi üliõpilasvormi – tüdrukud musta pintsakut ja seelikut ning poisid viigipükse ja musta maani kuube.

Pidustuste ajal kihab tänavatel otsatu mustade kuubede meri. Igal ajal võib kuulda mööduvaid mustkuubede gruppe laulmas vanu *tuunasid* – lüürikat, mida iga tudeng teab unepealt.

Igal teaduskonnal on oma värvi kaabud ja jalutuskepid, mis võetakse välja suuremate pidustuste ajal, milleks on näiteks *Latada* – uute õpilaste vastuvõ-tutseremoonia, ja rebaste ristimi-ne ehk *Praxe. Queima das Fitas* (eesti keeles – lintide põletamine) on üle-euroopaliselt tuntud üri-tuste nädal, mis tähistab lõppevat õppeaastat.

AVATUD PORTUGALLASED

Portugali ja Eesti inimesi võrrel-des võib märgata palju ühiseid jooni. Pealtnäha avatud portu-gallased on tegelikkuses küllaltki tagasihoidlikud, hoiavad au sees traditsioone, on perekesksed ning välismaalaste suhtes veidi umbusklikud. Kui aga oled võit-nud nende usalduse, jäävad nad sõpradeks kogu eluks.

Portugallastel on alati kom-beks tervitada sind rõõmsa hüüdega «*Olá! Como estas?*», mis tähendab viisakat ja hoolivat pärimist su käekäigu järele ja alati on oluline vastata «*Bem! Muito bem!*», mis tähendab «väga hästi!»

Kokkuvõtlikult võikski öelda, et õppimine Coimbra ülikoolis oli *muito bem*. Vähemalt on, mida meenutada. ☺

Huvi vene keele vastu on viinud maailma ühte suurimasse keemiafirmasse

Pärnust pärit Margit Vunder-Haeblerli töötab nüüd maailma
ühes suurimas keemiafirmas Doro Chemicals.

Foto: erakogu

PÄRNU TÜDRUK MARGIT EI USKUNUD, ET SATUB VEEL ÜLIKOOLIÕPINGUTE AJAL VÄLISMAALE NING JÄÄBKI PIIRI TAHA PAIKSEKS, SEST SEE OLI TA ENDA SÕNUTSI ABSOLUUTSELT VÄLISTATUD. NÜÜD AGA PENDELDAB TA ZÜRICH, PETERBURI JA MOSKVA VAHET. JÕULUDEKS SATTUS KA PÄRNUSSE.

Sigrid Söerunurk

sigrid.soerunurk@ut.ee

Isegi Tartusse õppima tulek oli Margit Vunder-Haeberli jaoks 1997. aastal teatud määral eneseületamine, sest ta teadis kui «õudne memmekas» ta on ning kuidas teda hakkab painama koduigatsus. Esimesed kaks ülikooliaastat käiski neiu igal nädalavahetusel kodus Pärnus.

Pärast keskkooli lõpetamist ehk enne Tartusse õppima tulekut läks Margit aga hoopis Rootsist lapsehoidjaks ning elas vene emigrantide peres. «Seal kogesin esimest ahhaa-efekti,» jutustab ta. Vene kultuur, vene meel ja keel hakkasid talle nii meeldima, et Rootsist tagasi tulles oli tal kindel plaan õppida vene filoloogiat. Ent ta ei tahtnud saada õpetajaks, vaid enam huvitas vene keel ja kirjandus. Seetõttu oligi ainus võimalus tulla Tartusse.

«Esimene kursus oli väga-väga raske,» meenutab 2002. aastal vene ja slaavi filoloogia eriala lõpetanud Margit. Kuigi loengutes tema Venemaa vaimustus suurenes, mõistis ta ka, et ei oska kohe üldse vene keelt ega saa venekeelsetes loengutes midagi aru. Margit meenutab muiates, kuidas ta põgenes sõbranna Marjuga vahetevahel mõne õppejõu eest, sest vähese keeleoskuse pärast oli nii piinlik. Kui võimalik, võttis venekeelsetele ainetele kõrvale

samu aineid eesti keeles. Enamik kursusekaaslasi oli pärit vene perekondadest ja seega ei olnud neil keelega probleeme.

TUDENGID ERMITAÄZI SOOJA

Kuid teisel kursusel otsustas Margit, et kui ta tahab vene filoloogiat tõsiselt õppida, tuleb vene keel selgeks saada. Nii läks ta pooleks aastaks Peterburi ülikooli vahetus-üliõpilaseks. Taas muretses ta, et Peterburis hakkab teda painama veelgi suurem koduigatsus. Aga: «Nii kui bussist välja astusin, sain aru, et koduigatsust ei tule, saab olema väga vahva ja vene keele õpin ka selgeks!» Nii kujuneski Venemaal veedetud semestrist «kõige kihvtim aeg üldse».

Vene keel hakkas üllatavalt kiiresti külge. «Võib-olla oli mul n-ö passiivne keeleoskus juba Tartu ülikoolis olemas, ma ei olnud lihtsalt mõttes seda keelt korrastanud,» arutleb Margit.

Peterburis said üliõpilased end ka kultuuriliselt harida. Vahetusüliõpilastelgi olid vene üliõpilaspiletid, millega sai minna Mariinsky teatrisse imeodavalt oopereid ja ballette vaatama. Ermitaäzi said tudengid lausa tasuta sisse. «Nii et kui ei viitsinud loengusse minna või oli külm, siis sai Ermitaäzi natukeseks sooja mindud,» naerab Margit.

Tartusse tagasi tulles oli tal venekeelsetes loengutes oluliselt

lihtsam ning ka venekeelsetele küsimustele oskas ta vastata häbenemata.

Ent Venemaal sai Margitile selgeks veel üks asi – ainult vene ja inglise keele oskusega läbi ei löö. Margiti õde tudeeris parajasti Šveitsi tehnikaülikoolis ning kutsus teda Zürichisse saksa keelt õppima. «Ja nii ma otsustasingi sõita semestrikeseks Zürichi ülikooli, et seal saksa keelt õppida.» Zürichis sai ta aga tuttavaks oma praeguse abikaasaga ning Tartu ülikooli lõpetas ta juba Tartu ja Zürichi vahet käies.

MAGISTRIKRAAD ZÜRICHIST

Kuigi saksa keele oskus täienes pidevalt, sai Margit taas ühest asjast aru – ka ainult sellest hea töö saamiseks ei piisa. Ta otsis Zürichis päris kaua tööd, sest polnud sealsete vene keelt emakeelena kõnelevate inimeste kõrval konkurentsivõimeline. Lõpuks sai ta tööle ühte mõõteriisttu tootvasse Ameerika päritolu ettevõttesse ja paralleelselt astus ka Zürichi ülikooli magistriõppesse üldise juhtimise erialale. «See aeg oli raske, kahetsesin selle kahe aasta jooksul pidevalt oma otsust ja mõtlesin, kuidas teised inimesed saavad laupäeva ja pühapäeva nautida, aga mina pean õppima. Aga tagantjärele pean ütlema, et see tuli väga kasuks.»

Õpingutele Tartu ülikoolis

tagasi mõeldes on Margit kindel, et õpiks ikka vene filoloogiat, aga kõrvalaineks valiks ilmselt majanduse.

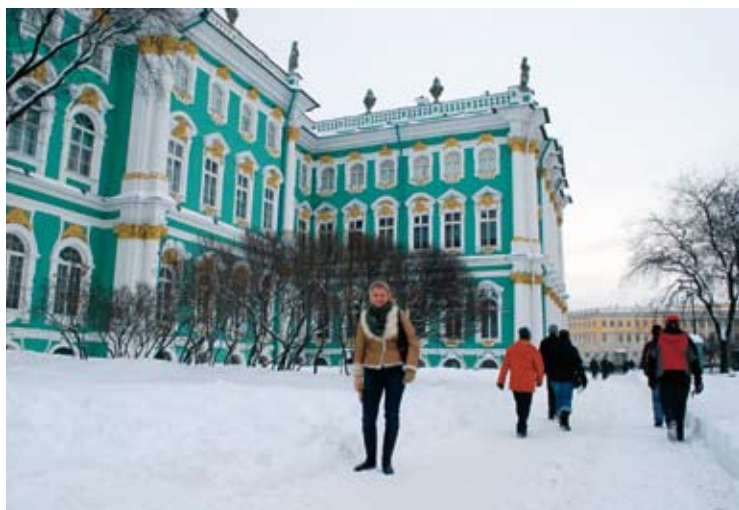
Tartus veedetud aega meenutab Margit heldimusega ning kahtseb ainult seda, et veetis kahe esimese aasta nädalavahetused Tartu asemel enamasti Pärnus.

Õppejõududest on Margitile enim meelde jäänud vene kirjan-duse õppejõud Ann Malts. «Ta armastas nii oma üliõpilasi kui ka tööd ja oli hästi südamlilik. Vene kateedri raudvara.»

Teisena meenub Margitile nõudlik ja range Lea Pild. «Me kartsime teda. Tema jaoks tuli alati tundi ette valmistada, ei olnud võimalik end niisama välja keerutada. Ta pani mind tahtma olla targem, mulle tundus, et ta sai aru, kes on võimeline rohkemaks ja nendelt ta ka nõudis rohkemat.» Pild oli ka Margiti lõputöö juhendaja.

MISSIOON ILUKIRJANDUST TÕLKIDA

Vahva ülikooliaeg ja endised õppejõud tulid Margitile taas meelde, kui ta käis tänavu Tartu ülikooli suveülikooli ilukirjanduse tõlke kursusel. «Ma pildistasin seda peahoonet ikka iga nurga pealt ja mõtlesin, et küll on uhke

Taustal Ermitaaž

Foto: Mari-Liis Vunder

ja sees oli soe tunne. Kuidas siit õhkub akadeemilisust ... ma arvan, et ma olen privilegeeritud, et sain Tartu ülikoolis õppida.»

Aga miks käis praegu maailma ühes suurimas keemiafirmas Dow Chemicals töötav Margit Tartus ilukirjanduse tõlkimist õppimas? «Minul on suur missioonitunne,» alustab ta ettevaatlikult. Praegu töötab Margit üheksa kuud projektipõhiselt Moskvast. Tema abikaasa, kes on samuti vene kultuuri suur austaja, töötab kaks aastat Peterburis ning nende ühine kodu asub tegelikult Zürichis.

Abikaasa töö tõttu naasis Margit hiljuti, pärast kaheksa-aastast pausi, taas Peterburi ning taaskohtumine selle maailma ilusaima linnaga oli nii liigutav, et eestlannas hakkas küpsema missioonitundest kantud plaan. «Tahaksin toetada eesti ja vene kultuuri vahetust. Ma otsustasin, et pean Eestile oma hariduse eest tagasi andma,» avaldab Margit ja mõõnab, et see kõlab väga patee-

tiliselt. Aga nii on.

Täpsemalt tähendab see, et ta sooviks tõlkida eesti keelde uuemaid vene väärttekste, võimaldades eestlastel heita pilk vene kirjanduse arengule ja sellele Venemaale, mis seisab poliitikast kindlalt eemal. Ta on ka veendunud, et Eestis on inimesi, kes oleksid sellest huvitatud. Kuigi eestlased ja venelased ei ole Margiti hinnangul sarnased, on neil kahel rahvusel praegu veel piisavalt ühist – kas või sarnane koolisüsteem, samad multifilmid jne, mille tõttu mõistavad eestlased ja venelased teineteist paremini ning leiavad kiiremini ühise keele. «Olen elanud Šveitsis, Zürichis üheksa aastat ja tean, kui raske oli seal end leida, sest kultuuritaust on niivõrd erinev.»

Margit tunnistab, et ta ei ole samas valmis ärimaailmale ja oma karjäärile selga pöörama ning end täiesti vene kultuurile ja kirjandusele pühendama, kuid muude tegemiste kõrvalt püüab ta selleks kindlasti aega leida. ☐

KUIGI LOENGUTES TEMA
VENEMAA VAIMUSTUS
SUURENES, MÕISTIS TA
KA, ET EI OSKA KOHE
ÜLDSE VENE KEELT EGA
SAA VENEKEELSETES
LOENGUTES MIDAGI ARU.

Ilmus rahvusvaheline kunstiajaloo ajakiri

15. DETSEMBRIL ESITLES TARTU ÜLIKOOLI KUNSTIAJALOO ÕPPETOOL AJAKIRJA «BALTIC JOURNAL OF ART HISTORY», MIS ON PÜÜE TAASTADA LIGI 70 AASTAT TAGASI KATKENUD KUNSTIAJALOO ÕPPETOOLI TOIMETISTE SARI.

Kadri Inselberg

Kadri.inselberg@ut.ee

«**E**nnekoike on meil seda ajakirja tarvis kommunikatsiooniks, et meid nähtaks ja et meile nii vaimsalt kui ka materiaalselt kuuluks see koht, mida me väärt oleme. Muidugi on ka enda mõtte ära kirjutamine ja selle kaante vahele paigutamine endiselt kultuuris väga oluline,» selgitas ajakirja peatoimetaja professor Juhan Maiste.

Tema sõnul on Tartu kunstiajalugu tänaseni eesti kunstiajaloo ja eesti kunstist mõtlemise maastikul nii mõneski mõttes prioriteetne. «Kunstiajalugu on siin pikalt hoitud, armastatud, kastetud ja kitkutud. Paljud, kes täna kunstiajaloo tooni annavad, on lõpetanud Tartu ülikooli,» selgitas Maiste.

Ta rõhutas, et trükise või raamatu taastamine on ülioluline, kuna vahepealsete aastate jooksul on kirjutatud väga kõrgel tasemel bakalaureuse-, magistri- ja diplomitöid ning seda taset tuleb hoida. Akadeemilise raami

loomine ajakirja näol on sellele kindlasti üks kaasaaitav tegur ja samas ka väljund.

Miks kannab ajakiri nime «Baltic», on küsimus, mis Maiste sõnul praegu alles otsib endale lõplikku põhjendust. «Ju on siis Tartul ja ülikoolil oma koht balti kunsti ringis. Baltikum on aga meie jaoks tunduvalt laiem mõiste, kui Eesti, Läti ja Leedu. Baltikum alles otsib oma kohta Euroopa kaardil,» selgitas Maiste.

Ajakirja täpsema sisu ja kirjutajate osas jätkas ta praegu otsad lahtiseks, sest nii nagu Baltikum otsib oma identiteeti ja kohta, teeb seda ka ajakiri. Nii sisulises kui ka metoodilises mõttes. Toimetust ei taha olla ettenägemisem kui ajalugu ise. «Me võtame vastu kõik head artiklid, millel tundub meie kultuuriruumi lõhn juures olevat.»

Rahvusvahelise ajakirja artiklid on inglise või saksa keeles ning varustatud eestikeelse kokkuvõttega.

Ilmuma hakkab väljaanne kord aastas, kuid loobutud on ajakirjadele järjekorranumbri panemisest. «Ei ole number

ühte, sest siit ei alga ega lõpe midagi. Algas oli see, mis 67 aastat tagasi pooleli jäi. Piirdume lihtsalt aastaaja ja -arvuga,» selgitas Maiste.

Järgmine ajakiri on pühendatud kunstiajaloolase Villem Raami 100. sünniaastapäevale ning seda hakkab kokku panema Tartu ülikooli kunstiajaloo lektor Kaur Alttoa.

Kahe aasta pärast plaanitakse välja anda vaba number, mis peaks olema hästi avatud ja kus oleks esindatud eri maad ja inimesed. Siis tahetakse kesken- duda filosoofilisemale teemale «idee ja kujund». Küsida, mis on kunst, mis on kujund ja mille line on selle väli.

Ajakirjaga saab tutvuda raamatukogudes, Tartu ülikooli raamatupoest, Apollost ja Rahva Raamatust saab seda osta 80 krooniga. ①

**«ME VÕTAME VASTU
KÕIK HEAD ARTIKLID,
MILLEL TUNDUB MEIE
KULTUURIRUUMI LÕHN
JUURES OLEVAT.»**

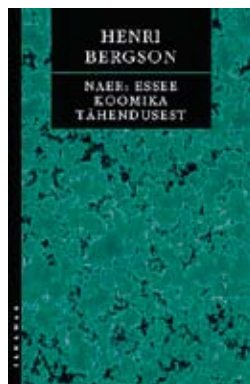
TÜ raamatupood soovitab:

Marie Under. Elu, luuletaja identiteet ja teoste vastuvõtt

Sirje Kiin
Tänapäev, 2009
Kõva köide, 864 lk,
ISBN: 9789985628508

hind: 399 kr

Naer. Essee koomika tähendusest (Avatud Eesti Raamat)

Henri Bergson
Tõlk. Margus Ott, toim.
Siiri Ombler
Ilmamaa, 2009
Pehme köide, 152 lk,
ISBN: 9789985773055

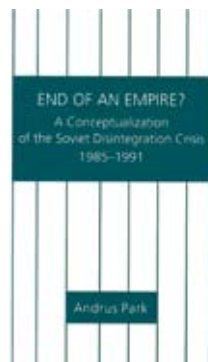
hind: 79 kr

Estonia's Transition to the EU: Twenty Years On

Toim. Marju Lauristin,
Peeter Vihalemm
Routledge, oktoober 2009
Kõva köide, 168 lk,
ISBN: 9780415557320

hind: 1400 kr

End of an Empire? A Conceptualization of the Soviet Disintegration Crisis 1985-1991

Andrus Park
Tartu Ülikooli Kirjastus,
2009
Kõva köide, 304 lk,
ISBN: 9789949191574

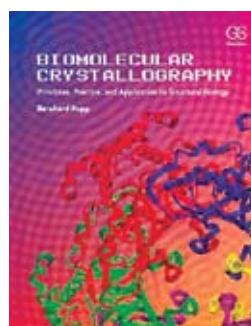
hind: 217 kr

The Politics of Becoming European

A study of Polish and Baltic Post-Cold War security imaginaries
Maria Mälksoo
Routledge, oktoober 2009
Kõva köide, 224 lk,
ISBN: 9780415499972

hind: 1512 kr

Biomolecular Crystallography: Principles, Practice, and Application to Structural Biology

Bernhard Rupp, q.e.d. life science discoveries, CA, USA
Garland Science, oktoober 2009
Kõva köide, 850 lk,
ISBN: 9780815340812

hind: 1210 kr

Võõrkeelse kirjanduse tellimine
TÜ liikmeskonnale kehtib soodustus 10%
veebipood – www.ut.ee/raamatupood

Ülikooli 11
E-R 10–18
L 10–16

T A R T U
ÜLIKOOLI

RAAMATUPOOD

KALEV PÄRNA – 60

Foto: Andres Tennus

7. jaanuaril tähistab 60. sünnipäeva tõenäosusteooria professor Kalev Pärna. Tema tegemised pärast TRÜ matemaatikateaduskonna lõpetamist 1972. aastal on olnud seotud ülikooliga.

Lõpetamisjärgsed neli aastat haridussotsioloogia laboratooriumis andsid kogemuse töötamiseks reaalse andmetega. Sealt tekkis huvi mitteamvuliste tunnuste korrektse käsitlemise vastu.

Selle huvi tõsisem arendamine

toimus juba õppejõuna, algul vanemõpetaja, seejärel dotsendi ja alates 1994. aastast professorina.

Praktilise andmeanalüüsi probleemidest kasvas välja abstraktne teoreetiliste uurimuste seeria tõenäosusjaotuste lähendamisest hulkadega, mis 1987. aastal moodustas Vilniuse ülikoolis kaitsstud kandidaadiväitekirja tuumiku.

Selles valdkonnas kaitsesid doktoritööd ka tema õpilased J. Lember ja M. Käärrik.

Tõenäosusteooria õppetooli arendamine tõi kaasa uued teemad: statistilise kvaliteedihoe, riskiteooria ning finants- ja kindlustusmatemaatika.

Just need on olnud uurimistöö keskmes viimastel aastatel, finants- ja kindlustusmatemaatikas on kaitsnud doktoritööd tema juhendatavad A. Sepp ja A. Kaasik.

Kalevi loengukursuste ampuluaa on lai, sisaldades kursusi tõenäosusteooria, juhuslike prot-

sesside teooria, matemaatiline statistika, riskiteooria, statistiline kvaliteedihoe, andmeanalüüsi ja informatsiooniteooria alal.

Finants- ja kindlustusmatemaatika magistriõppe programmijuhina suunab Kalev sellealast spetsialistide koolitamist Eestis nii eesti- kui ka ingliskeelses õppes.

Tegemist on kahtlemata kõige populaarsema matemaatika-informaatikateaduskonna erialaga. Kalevi pehme huumor ja hea suhtlemisoskus on toonud kaasa arvukalt sõpru ja koostööpartnereid maailma eri paigust.

Usume, et Kalevil jätkub uusi huvitavaid ideid ja indu nende teostegemisel.

Loodetavasti on aastavahetusel aega ka enda ehitatud suvekodus Vapramäe külje all võtta kätte tello ja saada muusikast inspiratsiooni uute valemite tarvis.

Kolleegid matemaatilise statistika instituudist

PEEP VESKI – 60

Foto: Andres Tennus

Kui vaadata Euroopast, on Eesti väga pisike riik, kui vaadata

Eestist, on farmaatsia suhteliselt nähtamatu distsipliin, kuid kui vaadata Euroopast Eesti farmaatsiat ja ka farmaatsiaharidust, siis on see hästi nähtav.

Igas Euroopa ülikoolis, kus õpetatakse farmaatsiat, teatakse ka professor Peep Veskit – säravat isiksust, Õpetajat suure algustähena.

Ta on nõudlik iseenese ja teiste suhtes, meeletu töövõimega, abivalmis ning alati olemas – üliõpilastele, kolleegidele, oma perele. Teinekord isegi rangevõitu oleku taha on

peidetud soe süda, mõnus huumorimeel ja särav mõistus.

Professor Peep Veskit on tunnustatud Euroopa Farmaatsiatööstuse Assotsiatsioonide Föderatsiooni auhinnaga, Madridi Complutense ülikooli medaliga. Hispaania Kuninglik Farmaatsia Akadeemia on võtnud ta oma korrespondentliikmeks ja seda loetelu võiks pikalt jätkata, sest välismaist tuntust ning tunnustatust on tal teenitult palju.

On ta ju olnud ja on eri farmaatsia-alaste ekspertgruppide, töörühmade, konverentside

organiseerimiskomiteede ning erialaste väljaannete toimetuste liige.

Oma suurima soovi – kaasa aidata Eesti farmaatsia jõudmisele Euroopa kaardile, et teataks ja tuntaks Eestit ning Tartu ülikooli – on ta realiseerinud sajaprotsendiliselt. Peep Veskit peetakse Euroopas spetsialistiks just farmaatsiahariduse alal, teda on kaasatud väga mitme-

te ülikoolide farmaatsiaeriala õppekavade akrediteerimisse ning ta oli ka PHARMINE programmi (farmaatsiaalase hariduse kaardistamisele ning harmoneerimisele ning täiendõppe süsteemi loomisele suunatud Euroopa programm) üks käivitajaid.

10. jaanuaril 2010 täitub professor Peep Veskil 60 eluaastat. Rahvusvaheline teadus-

konverents «Mis on kvaliteetne ravimpreparaat?», kus antakse Peep Veskile üle Eesti Akadeemilise Farmaatsia Seltsi tunnustus tehtud töö eest, toimub 7. mail 2010.

Soovime juubilarile õnne ja tervist edaspidiseks!

Farmaatsia instituudi kolleegide nimel Urve Paaver

Õnnitleme

90 Helga Kurm, sotsiaal- ja haridusteaduskonna emeriitdotsent – 11. jaanuar

80 Virve Kask, arstiteaduskonna emeriitdotsent – 6. jaanuar

75 Tamara Sepp, valvur – 11. jaanuar

70 Ilmar Koppel, füüsikalise ja analüütilise keemia juhtivateadur, analüütilise keemia õppetooli akadeemik, Tartu ülikooli keemia instituudi akadeemik ja teadustöö asedirektor, loodustja tehnoloogiategaduskonna emeriitprofessor ja akadeemik – 16. jaanuar
Jaan Pärnat, kehakultuuriteaduskonna emeriitdotsent – 18. jaanuar

65 Elsa Loorits, raamatukoguhoidja – 20. jaanuar

60 Ceslava Kairane, üldise biokeemia dotsent – 1. jaanuar
Sirje Mäeorg, orgaanilise keemia assistent – 7. jaanuar

Mare Inno, zooloogia osakonna spetsialist – 9. jaanuar

Bakhtier Rasulov, taimefüsioloogia vanemteadur – 20. jaanuar

Ene Metspalu, evolutsioonilise bioloogia vanemteadur, evolutsioonilise bioloogia õppetooli juhataja – 24. jaanuar

Imbi Traat, matemaatilise statistika dotsent – 24. jaanuar

Aleksander Žarkovski, farmakoloogia ja toksikoloogia professor, farmakoloogia instituudi juhataja – 31. jaanuar

55 Marje Burenkov, raamatukoguhoidja – 4. jaanuar

Eda Merisalu, töötervishoiu dotsent – 6. jaanuar

Tiiu Täpsi, raamatukoguhoidja – 12. jaanuar

50 Ingrid Jalak, Tartu ülikooli molekulaar- ja rakubioloogia instituudi raamatupidaja – 6. jaanuar

45 Karin Liikane, kaugkoolituse projektijuht – 11. jaanuar
Kadri Muischnek, keeletehnoloogia vanemteadur, eesti keele

dotsent – 15. jaanuar

40 Kaie Hansson, arvutiteaduse instituudi külalislektor – 4. jaanuar

Margit Albert, vanemraamatupidaja – 9. jaanuar

Siiri Pilt, personaliinvestuse spetsialist – 9. jaanuar

Eiki Berg, rahvusvaheliste suhete professor – 13. jaanuar

Taavi Tamberg, informaatika assistent – 17. jaanuar

35 Anti Randviir, semiootika vanemteadur – 5. jaanuar

30 Hans Orru, keskkonnateravishoiu erakorraline lektor – 16. jaanuar

Eneli Härk, füüsikalise keemia assistent – 26. jaanuar

25 Janika Stets, klienditeenindaja – 10. jaanuar

Kerli Tõnuri, rakenduselektrokeemia õppetooli keemik – 18. jaanuar

Keiu Paapsi, rakubioloogia õppetooli laborant – 31. jaanuar

KAITSMISED

15. jaanuaril 2010 kell 12.15 kaitseb **Merike Riskivi** õigusteaduskonnas (Näituse 20, K-03) doktoritööd teemal «Latin terms in the Estonian legal language: form, meaning and influences» («Ladina terminid eesti õiguskeeles: esinemiskuju, tähendus ja mõjutused»). Doktoritöö juhendajad on prof Marju Luts-Sootak ja prof Anne Lill. Oponendid on prof Heikki Mattila (Lapi ülikool) ja prof Marko Petrak (Zagrebi ülikool).

15. jaanuaril 2010. kell 14 kaitseb **Triin Eller** arstiteaduskonna nõupidamiste ruumis (Biomeedikum, Ravila 19-1038) meditsiinidoktori kraadi taotlemiseks esitatud väitekirja «Immune markers in major depression and in antidepressive treatment» («Immuunmarkerid depressiooni ja antidepressantravi korral»). Juhendajad on prof Veiko Vasar, vanemteadur Eduard Maron (TÜ psühhiaatriakliinik) ja dr med Jakov lik (Ottawa ülikool, Kanada) Oponent on prof Raimo K. R. Salokangas (Turu ülikool, Soome).

TUNNUSTAMISED

TÜ väikese medali ja tänukirjaga tunnustati 60. sünnipäeval arstiteaduskonna farmaatsia instituudi juhatajat, ravimite tehnoloogia ja biofarmaatsia professorit **Peep Veskit**, majandusteaduskonna rahvamajanduse instituudi ökonomeetria assistenti **Juta Sikku** ning matemaatika-informaatikateaduskonna matemaatilise statistika instituudi juhatajat, tõenäosusteooria professorit **Kalev Pärnat**.

TÜ väikese medali pälvis 60. sünnipäeval kustumuseumi kunstnik-restauraator **Ain Ilves**.

TÜ aumärgi ja tänukirja pälvis 75. sünnipäeval loodus- ja tehnoloogiategaduskonna keemia instituudi vanemlaborant **Vaike Timotheus**.

TÜ aumärgiga tunnustati 65. sünnipäeval loodus- ja tehnoloogiategaduskonna molekulaar- ja rakubioloogia instituudi vanemlaboranti **Ille Hilpust**.

TÜ tänukirja pälvisid 70. sünnipäeval raamatukogu riidehoidja **Aime Suija** ja Eesti Maaülikooli vanemteadur **Jaan Viidalepp**, 60. sünnipäeval arstiteaduskonna biokeemia instituudi üldise biokeemia dotsent **Ceslava Kairane** ja närvikliiniku sekretär **Koidula Demit eva**, filosoofia- ja sotsiaalteaduskonna kauaaegne dotsent **Ants Reinmaa** ning loodus- ja tehnoloogiategaduskonna füüsika instituudi vanemteadur **Peep Adamson**, 55 sünnipäeval majandusteaduskonna dekanaadi juhataja **Ene Kivisik**, 50. sünnipäeval filosoofiateaduskonna uusima aja professor **Eero Medijainen**.

TEATED

Õpetatud Eesti Seltsi aastakoosolek toimub 20. jaanuaril kell 16.15 Lossi 3–427.

TÜ pensionäride ühingus Vitae:

13. jaanuaril kell 14 räägib Raekoja plats 12 emeritprofessor Selma Teesalu toitumisprobleemidest;
16. jaanuaril kell 11 on ekslibiirise klubi;
19. jaanuaril kell 13 toimub elulooringi koosolek;
21. jaanuaril kell 15 on keemikute klubi;
25. jaanuaril kell 16 saab kokku põltsamaalaste klubi;

26. jaanuaril kell 16 toimub matemaatikute klubi;
1. veebruaril kell 16 on käsitööklubi kohtumine;
4. veebruaril kell 12 on arstide klubi.

Jaanuaris TÜ aulad:

12. jaanuaril kell 19 Eesti Interpreetide Liidu kamermuusika kontsert.
14. jaanuaril kell 12 aktus – Riigikohus 90 aastat, kell 19 Hugo Treffneri gümnaasiumi ühiskontsert, kus esinevad Miina Härma gümnaasium, Tartu Tamme gümnaasium, Nõo reaalgümnaasium, Viljandi Carl Robert Jakobsoni gümnaasium.

27. jaanuaril kell 19 keelpillikvartett Preziosio, koosseisus Hanna-Liis Nahkur (viul), Mari-Katrin Suss (viul), Anne Ilves (vioola), Andreas Lend (tšello), kaasategev Age Juurikas (klaver). Kavas: Prokofjevi «Keelpillikvartett nr 2, op. 92», Schulhofi «Viis pala keelpillikvartetile» (pühendatud Darius Milhaudile) ja Francki «Kvintett klaverile ja keelpillidele f-moll».

Con Brio '08 ergutusauhinna pälvinud keelpillikvartett «Prezioso» tegutseb alates 2005. aastast. Kõik neli noort muusikut on Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri liikmed ning õpivad Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias, kus kvarteti juhendajaks on Henry-David Varema.

Õöraamatukogu ja lastetuba Nimmik-Nummik tulevad taas!

Esmaspäevast, 11. jaanuarist 2010 on ülikooli raamatukogu koostöös TÜ Üliõpilasesindusega kahel nädalal avatud esmaspäevast neljapäevani tavapärasest kolm tundi kauem. Samuti avatakse taas lastetuba Nimmik-Nummik raamatukogu teisel korrusel ruumis 186.

Raamatukogu lahtiolekuajad: 11.01–14.01 kell 9–24.

Kell 21–24 on tudengite kasutuses valdkonnasaalid, kojulaenutus ja kõik arvutitöökohad. Üliõpilasesindus pakub raamatukogu fuajees tudengitele ka kerget kehakinnitust ja vaimuvirgutust.

Lastetoa Nimmik-Nummik lahtiolekuajad: 11.01–14.01 kell 17–20.

Laste soovitatav vanus on 2 kuni 7 aastat. Lastetoa teenus on tasuta. Niikaua kui vanemad õpivad lugemissaalides ja laenutavad raamatuid, hoolitsevad nende laste eest raamatukogu töötajad ja ülikooli naiskorporatsioonide korp! Amicitia, korp! Filiae Patriae ja korp! Indla liikmed.

Tartu Akadeemiline Meeskoor ootab oma meeldivasse seltskonda **uusi laulumehi**. Vastuvõtukatsed toimuvad 12., 19., ja 26. jaanuaril (teisipäeviti) kell 18.30 Veski Villas, aadressil Veski 6. Info telefonil 511 2928.

29. ja 30. jaanuaril 2010 toimub Viljandis **Eesti Majandusteaduse Seltsi järjekordne aastakon-**

verents, kuhu on oodatud kõik majandushuvilised. Osavõtt ei ole piiratud seltsi liikmeskonnaga.

Konverentsi esimene osa on tavapäraselt pühendatud ühele aktuaalsele majandusteenemale, milleks sel korral on eetika ja ettevõtlikus. Konverentsi esimesel päeval kõnelevad Mari Kooskora (EBS), Elina Rääsk (vastutustundliku ettevõtluse foorum), Siim Raie (Eesti Tööstus-Kaubanduskoda) ja Maris Ojamuru (Swedbank). Külalisesineja on Saksamaa üks nimekamaid majanduseetika teoreetikuid Andres Suchanek, kes esineb 30.01 hommikul.

Konverentsi teise osa moodustavad ettekanded sektiioonides ja arutelu Eesti majandusteaduse ja -haridusega seotud teemadel.

Konverents toimub TÜ Viljandi kultuuriakadeemias ja osaliselt pärimusmuusika aidas.

Töökeel konverentsi plenaaristungitel (v.a professor Suchaneki loeng) on eesti keel, teise päeva sektiioonides nii eesti kui ka inglise keel.

Konverentsil osalejatel tuleb täita registreerimisleht hiljemalt 12. jaanuariks 2010 ja saata see korraldajatele kas posti- või e-maili teel või faksida: Konverentsi osavõtutasu on kõigile osavõtjatele 700 krooni. Lisainfo registreerumise kohta: Rebekka Vedina, EMS-i juhatuse liige, rebekka.vedina@ut.ee, 7376116, GSM 55516126

TÜ jalgpalliklubi Fauna kutsub tudengeid jalgpalli mängima. Oodatakse kõiki huvilisi – nii tõsisemalt võistelda soovivaid, kui ka lihtsalt oma lõbuks mängida tahtvaid inimesi. Eraldi treeningrühm on ka naistele.

Treeningud toimuvad: **esindusmeeskond** – neljapäeviti 20.30 Annelinna kunstmuruväljakul; **harrastajad** – kolmapäeviti 20.00 Mart Reiniku gümnaasiumi staadionil ja **naised** – esmaspäeval ja kolmapäeval 19.00 Miina Härma gümnaasiumi staadionil.

Täpsemat infot saab TÜ Fauna kodulehelt: www.fcfauna.ee.

«Ringjoon» – tudengiühenduse **Rahvusvaheliste Suhete Ring välispoliitika**saade. Kuula esmaspäeviti kella viiest kuueni Noorteraadios (www.noorteraadio.ee)!

Raidla & Partnerid FOND stipendiaadid 2009/2010 õppeaastal

Õnnitleme Tartu Ülikooli II ja III kursuse õigusteaduskonna tudengeid, kes pälvisid 2009/2010 õppeaastal Raidla & Partnerid Fondi 30 000 – kroonised stipendiumid:

II kursus:

LIISA MARGUS

GEA LEPIK

MARJE ALLIKMETS

III kursus:

LIIRI OJA

VIRGI KOBIN

MARIE SOONE

Palju õnne!

Eesti Rahvuskultuuri Fondi allfond Raidla & Partnerid Fond loodi Eesti Vabariigi põhiseaduse 15. aastapäeval, 2. juulil 2007 ning on esimene õigusharidust toetav fond Eestis. Igal aastal annab fond välja kuus 30 000 krooni suurust stipendiumi Tartu Ülikooli õigusteaduse parimate õpitulemustega üliõpilastele - kolm neist bakalaureuseõppe II kursuse tudengitele ja kolm bakalaureuseõppe III kursuse tudengitele. Fondi asutajaks on advokaadibüroo Raidla Lejins & Norcoux. Lisainfo Raidla Lejins & Norcoux (www.rln.ee) ja Eesti Rahvuskultuuri Fondi (www.erkf.ee) kodulehekülgedel.

AVATUD USTE PÄEV ETTEVÕTJAILE

22. jaanuaril kell 10.00

Teemapaketid ja ekskursioonid:

- Moodne biotehnoloogia
- Infotehnoloogia ja arvutiteadus
- Füüsika ja Tartu Teaduspargi Protolab
- Keemia tulevik uues Chemicumis
- Tulevikuarengud toiduainete turul ja arstiteaduses
- Robootika ja energiatöhus ehitus
- Ökotehnoloogiad ja kivimiuurind

Arendajatele ja ettevõtjatele tutvustatakse ülikooli arenduskeskusi ja teadusgruppe, aidatakse leida sobivaid erialaspetsialiste ning teaduspartnereid, koostada ja läbi viia arendusprojekte ning neile ka rahalist toetust leida.

Lisaks saab tutvuda täiendusõppe võimaluste, ülikooli teadlaste loodud uusimate psühholoogiliste testide ning keelte ja kombestiku õppevõimalustega.

Registreerumine ja täiendav info: www.ut.ee/ettevotjapaev

Kontakt: Erik Puura, TÜ ettevõtlussuhete ja innovatsiooni juht, tel 737 4802, 506 9882, e-post: erik.puura@ut.ee

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Tartu Ülikool
Ülikooli 18, 50090 TARTU
Tel: 737 5100
E-post: info@ut.ee
www.ut.ee